

Forord

Det har vært et privilegium å få fordype meg i temaet som interesserer meg mest, nemlig språk og språktilegnelse. Jeg slutter aldri å la meg fascinere av menneskets helt unike språkevne. Motivasjonen bak denne oppgaven har dermed vært å kunne bidra til å kunne belyse språktilegnelse generelt og barns andrespråkstilegnelsesprosess av finitthet og V2 i norsk spesielt.

Først og fremst vil jeg takke veilederne mine, Kristin Melum Eide og Guro Busterud, for innsiktsfulle tilbakemeldinger gjennom hele masterprosessen og for å ha velvillig delt sine fagkunnskaper og faglige entusiasme med meg. Jeg vil også takke Kristin for hennes mange glitrende forelesninger i syntaks som gnistrer av formidlingsevne og faglig engasjement og Guro for lærerike erfaringer som hennes forskningsassistent.

Jeg vil også spesielt takke informantene mine og skolene deres for samarbeidsviljen. Videre vil jeg takke familie og venner «heime på Sørlandet» for all støtte og oppmuntring. Deretter vil jeg takke mine medstudenter for trivelige studieår i Trondheim. Jeg vil spesielt takke Ingrid Johanne og Trude for nyttige faglige diskusjoner og distraksjoner. Uten våre latterlig lange og latterfylte lunsjpauser, hadde masterskrivingen gått trått. Til sist vil jeg også takke kollektivet mitt som har holdt ut med mine mer eller mindre interessante forklaringer og anekdoter om språk.

Avslutningsvis vil jeg også tilføye at alle eventuelle feil eller mangler i denne oppgaven er mitt eget ansvar.

Trondheim, mai 2015

Inger Martine Mosfjeld

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	1
2 Teori	3
2.1 Sensitive perioder for andrespråkstilegnelse	4
2.2 Andrespråkstilegnelse hos barn.....	5
2.2.1 Andrespråkstilegnelsesprosessen av morfologi og syntaks hos barn	6
2.2.2 Andrespråkstilegnelsesprosessen av hjelpeverb og hovedverb hos barn	10
3 Metode.....	13
3.1 Informantutvalg	14
3.1.1 Presentasjon av informantene.....	14
3.1.2 Informantenes norsknivå	16
3.2 Datainnsamling.....	18
3.2.1 Testkategoriene	19
3.2.2 Testutforming og testutføring.....	22
3.2.3 Test 2	25
4 Empiri.....	27
4.1 Generelle tendenser	28
4.2 Individuelle resultater: Kategori 1 og 2.....	30
4.3 Individuelle resultater: Kategori 3.....	35
4.4 Søskenparets resultater	35
4.4.1 Kategori 1	36
4.4.2 Kategori 2.....	37
4.4.3 Verbflytting og finittmorfologi.....	38
5 Analyse.....	41
5.1 Andrespråkstilegnelse av verbflytting og finittmorfologi	41
5.1.1 Søskenparets tilegnelsesprosess av finittmorfologi.....	45
5.2 Andrespråkstilegnelse av finite hovedverb og finite hjelpeverb	47
5.2.1 Søskenparet	48

5.2.1 Støtteinformantene	51
5.3 Konklusjon: Alder og andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet.....	52
6 Avslutning	57
7 Sammendrag.....	59
8 Litteraturliste	61
Vedlegg 1: Profesjonsrelevans	63
Vedlegg 2: Testsetningene	65
Vedlegg 3: Spørreskjema	67
Vedlegg 4: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring.....	69

Liste over figurer

Figur 1: Antatt læringsløype for voksne S2-innlærere av tysk.....	10
Figur 2: Presentasjon av informantene	15
Figur 3: Informantenes resultater fra kategori 1, 2 og 3.....	28
Figur 4: Informantenes aksept av ikke-akseptable konstruksjoner	30
Figur 5: Informantenes resultater fra kategori 1	31
Figur 6: Informantenes resultater fra kategori 2.....	31
Figur 7: Informantenes resultater fra kategori 1 og 2.....	32
Figur 8: Informantenes resultater fra kategori 3.....	35
Figur 9: Søskenparets resultater fra kategori 1 og 2 ved test 1 og 2.....	36

1 Innledning

Andrespråkstilegnelse (S2) er en unik egenskap hos arten mennesket¹, og derfor er det også et unikt, men utfordrende forskningsobjekt. Andrespråksforskningen har blant annet forsøkt å belyse hvordan den medfødte språkevnen som muliggjør førstespråkstilegnelsen (S1) også legger til rette for andrespråkstilegnelse og i hvilken grad S2-tilegneres alder påvirker språkevnen ved S2-tilegnelse (Meisel, 2013:69). Alderens betydning for språktilegnelse og hvorvidt det finnes kritiske perioder for språktilegnelse er omdiskutert. Meisel (2013) har vurdert hypotesen om en kritisk periode for andrespråkstilegnelse, og han argumenterer for at andrespråkstilegnelsen preges av en rekke sensitive aldersperioder for optimal tilegnelse av ulike grammatiske domener. Følgelig vil både sluttnivået for andrespråkstilegnelsen og selve andrespråkstilegnelsesprosessen kunne påvirkes av andrespråkstilegnerens alder. I denne studien utforsker jeg derfor forholdet mellom alder og andrespråkstilegnelsesprosessen.

Dimroth (2008) er blant dem som gir evidens for at alder kan ha en effekt på tilegnelsesprosessen av andrespråk. Hun utførte en longitudinell studie av andrespråkstilegnelsen av negasjon og finitthet i tysk hos et russisk søskenpar, to jenter på åtte og 14 år. Hun sammenlignet søsknenes tilegnelsesprosess med voksnes tilegnelsesprosess og fant at 14-åringen fulgte et lignende tilegnelsesmønster som voksne, mens åtteåringen ikke gjorde det. Åtteåringen utviklet finittmorfologi raskere og tilegnet seg finitte leksikalske hovedverb før hjelpeverbskonstruksjoner, i motsetning til voksne S2-innlærere som tilegner seg hjelpeverbskonstruksjoner, perfektum partisipp, før finitte leksikalske hovedverb (Dimroth, 2008:117). I denne undersøkelsen gjenskaper jeg deler av Dimroths studie i en tverrsnitt-studie for å se nærmere på forholdet mellom alder og andrespråkstilegnelsen av V2 og finitthet i norsk. I norsk innebærer finitthet morfologisk uttrykt tempus på verbet. Finitthet påvirker også ordstillingen i norske setninger fordi det er det finitte verbet som flytter til T der det blir tilordnet tempus og deretter flytter til C for å oppfylle V2-regelen i norsk. V2-regelen innebærer at det finitte verbet må stå som andre konstituent i en fortellende hovedsetning (Åfarli og Sakshaug, 2006:283). Følgelig forutsetter tilegnelse av V2 en grammatisk kompetanse om finitthet fordi C-posisjonen i V2-setninger utelukkende tiltrekker seg finitte verb (Eide, 2015:175). Med andre ord ser jeg nærmere på tilstedeværelsen av T-prosjeksjonen

---

¹ Mennesket deler biologiske og kognitive evner som muliggjør språktilegnelse med andre arter (Meisel, 2013:69), for eksempel sangfugler (Hyltenstam og Abrahamsson, 2003:540). Imidlertid er mennesket den eneste arten som kan bruke disse evnene om igjen for å tilegne seg et andrespråk. En sangfugl kan bare lære seg én artsspesifikk sang, men mennesket kan lære seg flere ulike språk.

og C-projeksjonen i den abstrakte grammatikken og den faktiske realiseringen av denne kompetansen i informantenes mellomspråk i denne studien.

Jeg drøfter også forholdet mellom tilegnelsen av verbflytting og morfologi i lys av informantenes startalder². Schwartz (2003) foreslår en hypotese som tar utgangspunkt i en distinksjon mellom tilegnelsen av syntaks og morfologi der startalderen for andrespråkstilegneren spiller en avgjørende rolle. Denne forklaringsmodellen predikerer at andrespråkstilegnelsen hos barn ligner andrespråkstilegnelsen hos voksne innenfor domenet for syntaks, men ligner førstespråkstilegnelsen hos barn innenfor domenet for morfologi (Schwartz, 2003:46-7).

Jeg har samlet inn språkdata fra et søskenpar, en gutt og en jente på henholdsvis åtte og tolv år. I tillegg har jeg samlet inn supplerende språkdata fra fem andre informanter i alderen seks til 15 år for å få et videre aldersspenn. Imidlertid er hovedfokuset søskenparet ettersom de eksterne faktorene for disse kjerneinformantenes andrespråkstilegnelse av norsk gjør resultatene svært sammenlignbare. Søskenparet har nærmest lik språklig bakgrunn når det gjelder hvilke språk de har fått innputt fra og hvilke språk de bruker i hverdagen. Informantene vurderte akseptabiliteten til en rekke ulike setningskonstruksjoner. Disse vurderingene analyserer jeg for å sammenligne andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet hos yngre og eldre barn. Følgelig utforsker jeg hvorvidt og hvordan barnas alder påvirker andrespråkstilegnelsesprosessen: Følger søskenparet Dimroths (2008) antatte læringsløype for S2-voksne der finite hovedverb og finite hjelpeverb tilegnes i ulike faser eller skiller S2-barnas tilegnelsesprosess seg fra S2-voksnes tilegnelsesprosess? Jeg fokuserer spesielt på aldersmessige forskjeller og likheter hos søskenparet, men også hvorvidt disse forskjellene og likhetene kan reflekteres i tilegnelsesprosessen til de andre informantene. Videre drøfter jeg resultatene i lys av Schwartz' (2004a) forklaringsmodell om forskjellen mellom barn og voksnes andrespråkstilegnelse av syntaks og morfologi: Har startalderen til søskenparet og støtteinformantene betydning for forholdet mellom tilegnelsen av V2 og finittmorfologi?

Med andre ord er hovedfokuset for denne studien forholdet mellom S2-tilegnerens alder og andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet i norsk. For å undersøke om det avdekkes aldersmessige forskjeller mellom informantenes tilegnelsesprosess av V2 og finitthet i norsk analyserer jeg språkdataene med utgangspunkt i Dimroths (2008) læringsløype og Schwartz' (2004a) forklaringsmodell.

---

² Jeg har valgt å bruke «startalder» som norsk oversettelse av begrepet «age of onset».

2 Teori

Generativ andrespråksforskning har lenge fokusert på forskjeller og likheter mellom førstespråkstilegnelse og andrespråkstilegnelse. En rekke teorier om andrespråkstilegnelse har blitt lansert, og teoriene har ulike tilnærminger til universalgrammatikkens (UG) og førstespråksgrammatikkens rolle i andrespråkstilegnelsen. Nyere andrespråksteorier drøfter også det grunnleggende spørsmålet om tilgjengeligheten til den antatte språklæringsmodulen, altså hvorvidt S2-innlærers alder påvirker hvilke språklige egenskaper S2-innlæreren kan tilegne seg. Hypotesen om uriktig tilegnelse av funksjonelle trekk (Failed Functional Feature Hypothesis, FFFH) hevder at lignende, men uriktige strukturer fra førstespråket overføres til andrespråket, og at nye funksjonelle trekk ikke kan tilegnes i voksen alder (Jin et al., 2015:244). Teorien om full transfer, full aksess (Full Transfer, Full Access, FTFA) står i sterk kontrast til FFFH fordi FTFA antar at UG er tilgjengelig uansett alder. Dermed kan parameter-verdiene som overføres fra førstespråket resettes etter innputt fra andrespråket (Jin et al., 2015:261). Det kan også være formålstjenlig å skille mellom andrespråk og tredjespråk (S3). Ved S3-tilegnelse er det flere grammatiske system til stede som kan overføres i den såkalte starttilstanden for tilegnelsen, og dette skillet er derfor viktig i forbindelse med forskning på blant annet transfer (Jin et al., 2015:273)³.

Forholdet mellom tilegnelsen av finitthet og V2 i førstespråks- og andrespråkstilegnelse har lenge vært forsket på, og en sammenheng mellom tilegnelsen av finitthet og V2 i førstespråkstilegnelse har blitt påvist (Eide, 2015:169), men en tilsvarende korrelasjon er fremdeles omdiskutert når det gjelder andrespråkstilegnelse. I denne studien ser jeg derfor nærmere på forholdet mellom tilegnelsen av finitthet og V2 i S2-innlærers norske mellomspråk. Jeg tilnærmer meg mellomspråket til informantene ved hjelp av en rekke teorier om tilegnelsesprosessen av finitthet og V2 og teorier om hvilken betydning informantens startalder har for denne prosessen. Analysen tar utgangspunkt i Dimroths (2008) studie som gir evidens for en alderseffekt på tilegnelsesprosessen av finitthet og V2 i tysk. Lennebergs hypotese om en kritisk periode for språkinnlæring danner det teoretiske bakteppet for alderens betydning for andrespråkstilegnelsen (Hyltenstam og Abrahamsson, 2003), og jeg ser også nærmere på alderseffekten i lys av nyere teori om sensitive perioder for andrespråkstilegnelse (Meisel 2011, 2013). Disse teoriene er også bakgrunnen for å skille mellom andrespråkstilegnelse hos barn og andrespråkstilegnelse hos voksne (Lakshmanan, 2009).

---

³ Av hensyn til oppgavens omfang har jeg ikke drøftet de bakenforliggende forklaringsmodellene innenfor første- og andrespråkstilegnelse ytterligere. I stedet vil jeg fokusere på teori som er mer relevant for studiens fokusområde, men White (2003) og Eide (2015) gir en innføring i generativ andrespråksforskning.

Schwartz (2003, 2004a) drøfter likheter og ulikheter mellom S2-tilegnelsesprosessene av syntaks og morfologi hos barn og voksne og argumenterer for en forklaringsmodell som kan knyttes til teorien om sensitive perioder for andrespråktilegnelse. Disse teoriene drøfter hvordan alder påvirker andrespråkstilegnelsen av grammatisk kompetanse om finitthet og V2. Hypotesen om manglende synlig bøyning (Missing Surface Inflection Hypothesis) ser nærmere på den faktiske realiseringen av denne grammatiske kompetansen (Lardiere, 1998, 2000). I de påfølgende avsnittene ser jeg nærmere på de ovennevnte teoriene om alder og andrespråkstilegnelse av V2 og finitthet.

2.1 Sensitive perioder for andrespråkstilegnelse

Hvorvidt den medfødte språkevnen er til stede og like aktiv uavhengig av startalderen for språktilegnelsen, har lenge vært diskutert. Penfield og Roberts påpekte allerede i 1959 at det er et årsaksmessig forhold mellom biologisk modning og menneskets evne til å tilegne seg språk. De argumenterte for at menneskets store kapasitet for å lære språk i ung alder skyldes den unge hjernens plastisitet, og at denne plastisiteten i barns hjerner svekkes fra niårsalderen (Hyltenstam og Abrahamsson, 2003:540). I 1967 postulerte Lenneberg en hypotese om en kritisk periode for språkstilegnelse som slutter ved puberteten:

[A]utomatic acquisition from mere exposure to a given language seems to disappear [after puberty], and foreign languages have to be taught and learned through a conscious and labored effort. Foreign accents cannot be overcome easily after puberty. However, a person *can* learn to communicate at the age of forty. This does not trouble our basic hypothesis. (Lennebergs ord her gjengitt fra Hyltenstam og Abrahamsson, 2003:540)

I sin granskning av hypotesen om en kritisk periode påpeker Hyltenstam og Abrahamsson at til tross for at det finnes mange innvendinger mot mange aspekter ved Lennebergs hypotese, vil de likevel kunne argumentere for at modning har stor betydning for både første- og andrespråkstilegnelse (Hyltenstam og Abrahamsson, 2003:576). Følgelig vil S2-innlærers alder kunne legge begrensninger på andrespråkstilegnelsen.

Meisel (2011, 2013) vil gjerne moderere Lennebergs hypotese om en kritisk periode for språktilegnelse til sensitive faser for tilegnelse av enkelte domener av grammatikken. Ifølge Meisel er det ikke hele språkevnen som blir påvirket av modningsbegrensninger, men snarere enkelte av domenene innenfor grammatikken. Videre påpeker Meisel at aldersbegrensningene ikke vil påvirke de ulike domenene på samme måte i samme alder. Følgelig vil det være mer korrekt å snakke om en rekke gradvise, sensitive faser for tilegnelse av ulike domener av grammatikken snarere enn én avgrenset, kritisk periode (Meisel, 2011:204-5). Meisel understreker også at selv om vi enda bare kan spekulere i hvilket

aldersspenn som utgjør sensitive perioder for de ulike grammatiske domene, viser forskningsresultater at det er liten tvil om at disse periodene inntreffer betydelig tidligere enn puberteten. Nevrologiske studier gir grunnlag for å hevde at betydningsfulle kognitive modningsendringer skjer i fireårsalderen, seks-syvårsalderen og pubertetsalder. Disse endringene påvirker språktilegnelsen slik at startalderen for andrespråkstilegnelsen får implikasjoner for både tilegnelsesprosessen og sluttnivået for tilegnelsen. Dette er også bakgrunnen for at det gjerne defineres et skille mellom andrespråkstilegnelse hos barn og andrespråkstilegnelse hos voksne (Meisel, 2011:206-7).

2.2 Andrespråkstilegnelse hos barn

På bakgrunn av teoriene om ulike sensitive perioder for andrespråkstilegnelse og modningsbegrensninger er det vanlig å skille mellom andrespråkstilegnelse hos barn og voksne. Lakshmanan (2009) definerer andrespråkstilegnelse hos barn som:

[T]he successive acquisition of a second language (L2) during childhood, where the initial exposure to the target language typically occurs beyond the age of three years, that is, after the first language has already been established (for the most part), but prior to the onset of puberty (2009:377).

Altså kan andrespråkstilegnelse som forekommer mellom treårsalderen og puberteten betegnes som andrespråkstilegnelse hos barn⁴, men dette aldersspennet er omdiskutert. Meisel (2011) avgrensner andrespråkstilegnelse hos barn til å gjelde andrespråkstilegnelse som forekommer mellom fireårsalderen og syvårsalderen ettersom det finnes evidens for kognitiv modning ved disse aldersskillene (212). Basert på studier av sluttnivået for andrespråkstilegnelse begrenser også Schwartz andrespråkstilegnelse hos barn til å gjelde S2-tilegnelse mellom fire og syv år (Schwartz, 2004b:48). Ut fra disse avgrensede definisjonene vil andrespråkstilegnere med en høyere startalder enn syv år bli regnet som voksne andrespråkstilegnere. Foster-Cohen (2001) mener at slike avgrensede aldersinndelinger er lite formålstjenlig, og hun anbefaler derfor å droppe aldersinndelingene og heller bruke det hun kaller et kontinuum når vi diskuterer spørsmål om språktilegnelse:

Instead of trying to divide L1 discretely from L2, and early L2 from later L2, we need to look through the window at one or a series of ages and stages and ask, with reference to properly theoretically motivated hypotheses about the nature of language, what an infant/child/adolescent/adult knows or can do. [...] If we approach the L1/L2 questions in this way, we focus on the continuum between L1 and L2 and within L2. And if you focus on the continuities, the discontinuities take care of themselves (Foster-Cohen, 2001:341-2).

---

⁴ Dersom et barn blir eksponert for et andrespråk tidligere enn treårsalderen, omtales barnet som tospråklig (Lakshmanan, 2013:71).

I tråd med Foster-Cohens tanke om et kontinuum velger flere å dele andrespråkstilegnelse hos barn inn i mindre avgrensede aldersgrupper, gjerne mellom andrespråkstilegnelse hos yngre barn (fire til syv år) og eldre barn (åtte til 15 år). Et skille i åtteårsalderen støttes av Haznedar og Gavrusseva (2013). I sin sammenfatning om andrespråkstilegnelse hos barn konkluderer de med å fremheve åtteårsalderen som et aldersskille med betydning for både tilegnelsesprosessen og sluttnivået av tilegnelsen (Haznedar og Gavrusseva, 2013:352). Mindre avgrensede aldersgruppeinndelinger tar også høyde for at endringer skjer gradvis, at individuell variasjon forekommer og at også ytre faktorer kan påvirke andrespråkstilegnelsen (Herschensohn, 2007:143).

2.2.1 Andrespråkstilegnelsesprosessen av morfologi og syntaks hos barn

Schwartz (2003) ser nærmere på startalderens betydning for andrespråkstilegnelsen i lys av hypotesen om sensitive perioder for andrespråkstilegnelse av enkelte grammatiske domener. Hun har undersøkt resultatene fra studiene til Unsworth og Weerman. Unsworth finner likheter mellom barn og voksnes andrespråkstilegnelse av såkalt «scrambling»⁵ i nederlandsk (Schwartz, 2003:38). Weerman finner, i motsetning til Unsworth, likheter mellom barns første- og andrespråkstilegnelse av adjektivbøying som igjen skiller seg fra voksnes andrespråkstilegnelse av samme fenomen (Schwartz, 2003:42). Schwartz forener disse tilsynelatende motstridende resultatene i sin hypotese om såkalt asymmetrisk tilegnelse (Asymmetric Acquisition). Denne hypotesen tar utgangspunkt i en distinksjon mellom tilegnelsen av syntaks der S2-barn og S2-voksne er like og tilegnelsen av morfologi der S2-barn og S1-barn er like: «L2 adults asymmetrically acquire grammar, such that inflectional morphology typically lags behind syntax, sometimes even dramatically» (Schwartz, 2003:46). Følgelig hevder Schwartz at S2-voksne sliter mer med tilegnelsen morfologidomenet enn S2-barn slik at S2-barn ligner S1-barn i andrespråkstilegnelsen av morfologidomenet, men ligner mer på S2-voksne i andrespråkstilegnelsen av syntaksdomenet (Schwartz, 2003:46-7).

Schwartz (2004a) postulerer den såkalte aldersbegrenset domene-modellen⁶ som en videreutvikling av hypotesen om asymmetrisk tilegnelse. Denne modellen tar høyde for både sensitive perioder for tilegnelse av ulike grammatiske domener og S2-innlærerens startalder for tilegnelsen. Modellen antar at andrespråkstilegnelsesprosessen hos barn ligner andrespråkstilegnelsesprosessen hos voksne i domenet for syntaks, og at andrespråkstilegnelsesprosessen hos barn ligner førstespråkstilegnelsesprosessen i domenet

---

⁵ «Scrambling» refererer til en omstokking av argumentenes rekkefølge, for eksempel i nederlandsk fra ordstillingen SOV til DO-Neg-V.

⁶ Jeg velger å bruke aldersbegrenset domene-modell som norsk oversettelse av «domain-by age model».

for morfologi (Schwartz, 2004a:121). Videre påpeker Schwartz at S2-voksnes vanskeligheter med morfologi kan skyldes forskjellen mellom hvordan S2-voksne tilegner seg syntaks og morfologi. Tilegnelsesprosessen av syntaks hos barn og voksne kan ha likheter fordi tilegnelsen av syntaks er gitt av UG, noe som både S2-barn og S2-voksne (i større eller mindre grad) har tilgang til. Tilegnelsesprosessen av finittmorfologi, derimot, er også knyttet til tilegnelsen av språkspesifikke morfofonologiske regler som igjen er knyttet til domenet for fonologi (Schwartz, 2004a:122). Den bakenforliggende årsaken til asymmetrisk tilegnelse hos voksne kan dermed være tilegnelsesprosessen av finittmorfologi fordi voksne kan følge en annen prosess enn barn. Følgelig vil tilegnelsen av finittmorfologi i større grad kunne være begrenset av sensitive perioder enn tilegnelsen av syntaks. Tilegnerens startalder vil dermed kunne påvirke tilegnelsesprosessen av finittmorfologi, og forskjeller mellom S2-voksne og S2-barn vil kunne oppstå.

Meisel (2013) er uenig i premisset til Schwartz (2004a) om at S2-barn vil ligne S1-barn i tilegnelsesprosessen av morfologi, og han begrunner dette med at studier viser at S2-barn i større grad har problemer med morfologi enn med syntaks. Videre påpeker Meisel (2013) at tilegnelsesprosessen av syntaks og morfologi utvilsomt vil være tett sammenbundet grunnet morfosyntaktiske fenomener som finitthet (Meisel, 2013:82). Følgelig argumenterer Meisel for at S2-barns tilegnelse av morfologi vil ligne S2-voksnes tilegnelse av morfologi, og at både S2-tilegnelse hos voksne og barn dermed skiller seg fra S1-tilegnelse innenfor domenet for morfologi.

Blom (2008) testet Schwartz' (2004a) modell for tilegnelse i sin sammenlignende studie av andrespråkstilegnelse av verbplassering og finittmorfologi i nederlandsk hos barn og voksne. Resultatene fra denne studien motstrider Schwartz' hypotese fordi Blom fant at S2-barn hadde flere likhetstrekk med S1-barn enn S2-voksne i tilegnelsen av syntaks. Følgelig vil startalderen for tilegnelsen også kunne påvirke domenet for syntaks. Blom et al. (2006) foreslår en annen tilnærming enn Schwartz' modell og vektlegger i stedet det kausale forholdet mellom tilegnelsen av de ulike grammatiske domeneene. De argumenterer for at startalderen primært påvirker domenet for syntaks, men at S2-voksnes problemer med syntaks forplanter seg og forårsaker problemer innenfor morfologi. Altså vil en voksen S2-innlærer som har problemer med V2-regelen også ha problemer med å gi verbet korrekt finittmorfologi. S2-barns modningsfortrinn innen syntaks gir dem analytiske fordeler innenfor tilegnelsen av syntaks, som også hjelper dem innenfor domenet for morfologi.

Imidlertid fant ikke Tran (2005) et slikt kausalt forhold mellom V2 og finittmorfologi i andrespråkstilegnelsen av tysk hos engelske S2-barn. Dette funnet impliserer at

tilegnelsesprosessen av det syntaktiske fenomenet verbflytting ikke har en nær sammenheng med tilegnelsesprosessen av finittmorfologi slik vi finner i førstespråkstilegnelse⁷ ettersom S2-barna i denne studien gjerne plasserte infinitte verb i V2-posisjon (Tran, 2005:602). Med andre ord gir denne studien evidens som motstrider tilnærmingen til Blom et al (2006). I tillegg fulgte ikke S2-barna i denne studien samme tilegnelsesprosess som S1-barn i domenet for morfologi, noe som strider mot forklaringsmodellen til Schwartz.

Flere studier har også sett nærmere på forholdet mellom andrespråkstilegnelsen av V2 og finittmorfologi i norsk. Hagen (2001) påpeker finittkategoriens kritiske karakter i norsk setningssyntaks og knytter en rekke typiske syntaktiske strukturavvik i mellomspråket til S2-innlærere av norsk til brudd på regler som er nært knyttet til den morfosyntaktiske kategorien finitthet, blant annet fremflyttingsinversjon, subjektvang, plassering av setningsadverbial og kopulativang (Hagen, 2001:52). Hagen har senere formulert sammenhengen mellom finittkategorien og V2 som en enveis implikasjon mellom finittmorfologi og V2: «Hvis andrespråksinnlæreren har absolutt alle finitthetsbøyinger riktig, da er også inversjonen korrekt, og V2 regelen er tilegnet» (Eide, 2015:177). Imidlertid observerer Hagen, i likhet med Tran (2005), at S2-innlærere kan mestre V2-regelen uten å ha tilegnet seg korrekt finittmorfologi, altså er det ingen toveis implikasjon mellom V2 og finittmorfologi.

Med andre ord er forholdet mellom tilegnelsen av V2 og finittmorfologi i andrespråkstilegnelsen omdiskutert. En annen nærliggende diskusjon er hva såkalt manglende synlig bøyning i mellomspråket impliserer om den korrelerende mentale representasjonen. Tidligere forskning preges av antakelsen om et direkte forhold mellom en informants kompetanse og performanse. Manglende evidens i mellomspråket ble dermed sett på som et uttrykk for manglende tilegnelse av den korrelerende strukturen (Jin et al., 2015:263-4, Eide og Busterud, 2015:19-20). Aksept av manglende finittmorfologi vil under denne antakelsen være synonymt med manglende tilegnelse av finitthet. Lardiere (1998) revurderer denne antakelsen og drøfter tilegnelsen av verbmorfologi med utgangspunkt i longitudinelle språkdata fra informanten Patty. Patty hadde kinesisk som førstespråk og tilegnet seg engelsk som andrespråk. Flere innsamlinger av språkdata ble gjort, og den siste innsamlingen viste at hun hadde nådd et såkalt sluttnivå for tilegnelsen. Disse resultatene var tilsynelatende tvetydige når det gjaldt tilegnelse av tempus. Hun markerte sjelden tempus på engelske verb (34 %), noe som impliserer at tempusprojeksjonen ikke er tilegnet. Imidlertid tilordnet hun alltid (100 %) nominativ kasus til subjektet (Lardiere, 1998:19). Dette er en implikasjon på at

---

⁷ Vi vet at tilegnelse av finitthet og V2 har nær sammenheng i førstespråkstilegnelse (Eide, 2015:169).

tempusprosjeksjonen likevel er tilegnet fordi denne kasustilordningen, i henhold til teoriens antakelser, er fullstendig avhengig av at tempusprosjeksjonen er tilegnet. Dette kan tilsi at Pattys manglende verbbøying skyldes problemer med realiseringen av målspråkets morfologi snarere enn fravær av den mentale representasjonen for tempussystemet i mellomspråksgrammatikken hennes.

Denne muligheten forklarer Lardiere (2000) ved hjelp av separasjonshypotesen (Separation Hypthesis) og idéen om språkevns undermoduler. Tempustilordning består av to uavhengige prosesser, syntaktisk verbflytting og en morfofonologisk regel som realiserer bøyingen. I produksjonsdataene fra Patty ser det ut til at verbstammen blir tilordnet det abstrakte tempuselementet, presens eller preteritum, men at den korrelerende bøyingen ikke blir realisert. Med andre ord mangler bøyingen i overflatestrukturen, og dermed omtales denne teorien som hypotesen om manglende synlig bøying (Missing Surface Inflection Hypothesis). Ifølge denne hypotesen ligger ikke problemet i det syntaktiske domenet, men snarere i grensesnittet mellom morfologi og fonologi der det morfofonologiske bøyingsaffikset realiseres. Følgelig kan S2-innlærere ha tilegnet seg den abstrakte representasjonen av målspråkets tempussystem før dette trekket vises i den syntaktiske overflatestrukturen som tempusaffiks på verb.

Lardiere (2000) konkluderer med å påpeke at det er grensesnittet mellom morfologimodulen og fonologimodulen som er sårbare for sensitive perioder i språkinnlæring. Altså vil informantens startalder kunne påvirke grensesnittene og ikke nødvendigvis de ulike grammatiske domeneene i seg selv (Lardiere, 2000:120). Dette skyldes at grensesnittet er avhengig av godkjenning både fra morfologikomponenten (bøyingsendelsen) og fonologikomponenten (lydnivået) for at bøyingsaffikset skal kunne realiseres i overflatestrukturen (Jin et al., 2015:264). Dermed vil denne morfofonologiske formen være sårbar for modningsbegrensninger både for tilegnelse av morfologi og fonologi.

Herschensohn og Stevensons (2003) studie av unge S2-barns tilegnelse av finittmorfologi i spansk underbygger hypotesen om manglende synlig bøying. Disse S2-innlærerne tilegnet seg korrekt syntaks før de tilegnet seg den korrelerende korrekte morfologien. Likevel viste resultatene også at de hadde tilegnet seg den grammatiske kompetansen om kongruens og tempus i spansk, men denne kompetansen ga seg ikke til uttrykk i performansen (Herschensohn og Stevenson, 2003:307). Dette tilsier at det kan forekomme en diskrepans mellom informantenes internaliserte grammatikk og språklige produksjon, noe som støtter hypotesen om manglende synlig bøying.

2.2.2 Andrespråkstilegnelsesprosessen av hjelpeverb og hovedverb hos barn

Dimroth (2008) gir evidens for at startalderen påvirker S2-tilegnelsesprosessen av V2 og finittet ved å påvise forskjeller i hvordan denne tilegnelsesprosessen foregår hos barn og voksne. Hun fulgte et russisk søskenpar S2-tilegnelse av tysk med spesielt fokus på tilegnelsen av finittet, verbplassering og samsvarsbøying mellom verb og subjekt. Den eldste av søsknene startet andrespråkstilegnelsen som fjortenåring og kan dermed betegnes som S2-voksen, i motsetning til den yngste av søsknene som startet tilegnelsesprosessen som åtteåring og dermed kan betegnes som S2-barn. Søsknenes tilegnelsesprosess ble sammenlignet med den anerkjente læringsløypa for voksne S2-innlærere av tysk for å finne eventuelle aldersmessige forskjeller (Dimroth, 2008:121):

ANTATT LÆRINGSLØYPE FOR VOKSNE S2-INNLÆRERE AV TYSK	
Fase 1	Hovedverb (finitte eller ikke) opptrer til høyre for negasjonen. Enkelte modalverb og bøyd kopula til venstre for negasjonen.
Fase 2	Perfektum tilegnes. Hjelpeverb opptrer i finitt form og posisjon til venstre for negasjonen.
Fase 3	Hovedverb opptrer til venstre for negasjonen. Tilegnelse av finittmorfologi fortsetter.

Figur 1: Antatt læringsløype for voksne S2-innlærere av tysk

Denne læringsløypa innebærer at voksne S2-innlærere av tysk ikke flytter hovedverbet til T i fase 1. I denne fasen kan hovedverbet ha eller mangle finittmorfologi. I fase 2 flytter S2-innlærerne hjelpeverb med finittmorfologi til T, men de flytter ikke hovedverb til T. Hovedverb med korrekt finittmorfologi flytter til T først i fase 3⁸. Dimroth sammenlignet de innsamlede språkdataene fra søskenparet med læringsløypa for voksne, og hun fant både likheter og forskjeller mellom tilegnelsesprosessen hos barn og voksne. Tilegnelsesprosessen til 14-åringen fulgte læringsløypa for voksne. Språkdataene viser at hun brukte konstruksjoner med finitte hjelpeverb (fase 2) før leksikalske hovedverb ble markert for finittet og plassert i en finitt posisjon (fase 3) (Dimroth, 2008:146). Felles for søskenparet var at de tilegnet seg samsvarsbøying mellom verb og subjekt før finittet, men tilegnelsesprosessen av finittet var ulik hos søsknene. Åtteåringen tilegnet seg finittet raskere enn sin eldre søster, og hun fulgte heller ikke den samme læringsløypa som fjortenåringen. Språkdataene viser at åtteåringen tilegnet seg finitte leksikalske hovedverb før hjelpeverbssystemet var på plass, altså ble finitte hjelpeverb og leksikalske hovedverb tilegnet samtidig. Følgelig er det en tydelig forskjell i

⁸ Eksempelsetninger som kan forekomme i de ulike fasene:

Fase 1: Jeg ikke like(r) fisk

Fase 2: Jeg har aldri likt fisk

Fase 3: Jeg liker ikke fisk

tilegnelsesprosessen til søsknene ettersom fjortenåringen fulgte samme læringsløype som voksne S2-tilegnere, mens åtteåringen hadde en annen tilegnelsesprosess (Dimroth, 2008:147).

Resultatene til Dimroth gir dermed evidens for at andrespråkstilegnelse hos barn ikke følger samme tilegnelsesprosess som hos voksne S2-innlærere. I tillegg til at Dimroth fant ulike læringsløyper hos søskenparet, fant hun også transfer fra S1 hos den yngste informanten. Dette kan tyde på at andrespråkstilegnelsen heller ikke ligner fullstendig på førstespråkstilegnelsen hos barn fordi S1 setter sitt preg på S2-tilegnelsen i form av transfer (Dimroth, 2008:148). Imidlertid trengs mer forskning før det kan tas stilling til om S2-tilegnelse hos barn ligner S2-tilegnelse hos voksne, S1-tilegnelse hos barn eller ingen av delene. Likevel gir Dimroths studie tydelige indikasjoner på at forskjeller mellom voksne og barns S2-tilegnelsesprosess forekommer. Ettersom den yngste av søsknene tilegnet seg finitte leksikalske hovedverb og hjelpeverb samtidig, kan dette tyde på at barn er mindre avhengige av en analytisk fase-for-fase-tilegnelse enn voksne S2-tilegnere. Den eldste av søsknene tilegner seg finitte hjelpeverb før finitte leksikalske hovedverb og dette kan ses som en forsiktig tilegnelsesprosess der S1-strukturene bevares så lenge som mulig slik at S2-strukturene kan tilegnes i ulike faser (Dimroth, 2008:147).

Dimroth påpeker at flere longitudinelle studier er nødvendig for å konkludere om forskjeller mellom S2-tilegnelsen til barn og voksne, men denne studien gir evidens for at forskning på tilegnelsesprosessen, og ikke bare sluttnivået av tilegnelsen, kan gi viktig informasjon om hvilken betydning alder har for andrespråkstilegnelsen (Dimroth, 2008:147). Dimroth argumenterer altså for at det finnes aldersmessige forskjeller mellom andrespråkstilegnelsen av finitte leksikalske hovedverb og finitte hjelpeverb hos voksne og barn, noe som også gir indikasjoner om at det finnes sensitive faser for andrespråkstilegnelse.

3 Metode

For å belyse hvordan alder påvirker andrespråkstilegnelsen av V2 og finittet i norsk har jeg samlet inn språkdata fra syv informanter i alderen seks til 15 år. Jeg har utformet en test som ved bruk av akseptabilitetsvurderinger⁹, har til hensikt å teste hvordan alderseffekten påvirker informantenes andrespråkstilegnelse. To av informantene er søsken på åtte og tolv år og er kjerneinformantene mine fordi de har tilnærmet lik språkbakgrunn og likt antall år med norskundervisning. De andre informantene, som er støtteinformanter, har varierende språkbakgrunn og antall år med norskundervisning. Språkdataene fra støtteinformantene gir et videre aldersspenn og ideelt sett skal resultatene fra disse informantene kunne gjenspeile eventuelle tendenser i andrespråkstilegnelsesprosessen til søskenparet.

Dette er en tverrsnitt-studie der jeg benytter en blanding av kvalitativ og kvantitativ metode i datafremstillingen og analysen, noe som innebærer at jeg analyserer resultatene både på individnivå og på gruppenivå. Følgelig vil jeg se nærmere på den enkelte informants tilegnelsesprosess av V2 og finittet i norsk, men jeg vil også se nærmere på andrespråkstilegnelsesprosessen til de ulike aldersgruppene som informantene representerer. White påpeker viktigheten av å analysere data i lys av prestasjonen til den enkelte informant: «Although group results can be quite informative, they can also be misleading, concealing properties of individual grammars» (2003:55). Dersom grupperesultatet viser at informantene aksepterer 50 % av setningene med V3-konstruksjonen, kan dette skyldes at halvparten av informantene aksepterer alle setningene med denne konstruksjonen, eller at alle informantene aksepterer halvparten av setningene hver. Med andre ord vil et ensidig fokus på grupperesultater lett kunne føre til feilaktige konklusjoner om den enkeltes internaliserte grammatikk. Ettersom mellomspråkets utvikling hos den enkelte styres av UG, er det svært viktig å undersøke andrespråkstilegnelsen på individnivå i tillegg til gruppenivå (White, 2003:55).

Videre i metodekapitlet redegjør jeg for informantutvalget ved å presentere informantene og blant annet drøfte alderen og norsknivået deres. Deretter drøfter jeg den valgte datainnsamlingsmetoden og presenterer testkategoriene før jeg redegjør for testutformingen og fokuserer på selve testutføringen.

---

⁹ Begrepet akseptabilitetsvurdering og det nærliggende begrepet grammatikalitetsvurdering er omdiskuterte. Jamfør Schütze (1996) velger jeg å behandle disse begrepene som synonymer, men i tråd med kildene mine innenfor metode, Mackey og Gass (2005) og Ionin (2012), velger jeg å bruke akseptabilitetsvurdering fremfor grammatikalitetsvurdering. Mackey og Gass (2005) bruker akseptabilitetsvurdering og begrunner valget med at grammatikalitet er abstrakt og dermed kan det ikke spørres om direkte, og at man snarere gjør antagelser om grammatikalitet basert på akseptabilitet (49).

3.1 Informantutvalg

For å se nærmere på forholdet mellom alder og andrespråkstilegnelse av finittet og V2 i norsk ønsket jeg i utgangspunktet å følge andrespråkstilegnelsen av norsk til flere søskenpar i alderen seks til 16 år. Språkdata fra søskenpar er svært sammenlignbare fordi de som oftest deler morsmål, andrespråk og hvilke språk de bruker i ulike situasjoner i hverdagen. Alder og startalder er dermed gjerne de eneste variablene som skiller søskenpar. Dimroth (2008) fulgte, som nevnt, andrespråkstilegnelsen av tysk til et russisk søskenpar på henholdsvis åtte og 14 år i 22 uker. Resultatene viste aldersmessige forskjeller mellom åtteåringen og 14-åringens tilegnelsesprosess av negasjon, finitte hjelpeverb og finitte leksikalske hovedverb. Ettersom jeg ønsker å replisere deler av denne studien med informanter som tilegner seg norsk som andrespråk, hadde det vært mest ideelt å bruke utelukkende søskenpar som informanter. Imidlertid ble jeg nødt til å utvide søkekriteriene etter to måneder med resultatløs leting etter aktuelle søskenpar.

Jeg kontaktet en rekke grunnskoler i Trondheimsområdet inkludert to internasjonale skoler. Jeg søkte etter barn som befant seg i alderen seks til 16 år og som var begynnelsen av andrespråkstilegnelsen av norsk. Jeg søkte fremdeles først og fremst etter søskenpar, men også etter informanter i samme aldersspenn som nødvendigvis ikke var søskenpar. Språkdata fra informanter som ikke er søskenpar er mindre sammenlignbare, men kan likevel gi viktige innsikter om alderens betydning for andrespråkstilegnelse. Den ene internasjonale skolen var svært samarbeidsvillig og distribuerte informasjonsskriv og samtykkeerklæring til aktuelle elevers foreldre. Jeg fikk svar fra syv aktuelle informanter. Etter hvert ble jeg også kontaktet av en grunnskolelærer som hadde funnet et søskenpar som passet til studien min. Jeg anså språkdata fra ett enkelt søskenpar som for snevert til alene å kunne belyse forskningsspørsmålet mitt, og dermed valgte jeg å teste informantene fra den internasjonale skolen i tillegg til søskenparet.

3.1.1 Presentasjon av informantene

Figur 2 presenterer informantene og deres alder og språkbakgrunn. Oversikten er utarbeidet med utgangspunkt i et spørreskjema¹⁰ som ble fylt ut i forbindelse med testingen av informantene.

---

¹⁰ Se vedlegg 3.

INFORMANT ¹¹	KJØNN	ALDER	START-ALDER	S1 ¹²	S2	NORSKUNDERVISNING
A	Jente	6	5	Telugu (SOV) og engelsk, India		1 år, internasjonal skole
B	Gutt	7	5	Tamil (SOV) og engelsk, India		2 år, internasjonal skole
C*	Gutt	8	7	Bilen (SOV) og engelsk, Eritrea		1 år, norsk skole
D	Gutt	9	5	Tyrkisk (SOV), Tyrkia	Engelsk	4 år, internasjonal skole
E	Jente	10	6	Amarike (SOV), Etiopia	Engelsk	4 år, internasjonal skole
F*	Jente	12	11	Bilen (SOV) og engelsk, Eritrea		1 år, norsk skole
G	Gutt	15	10	Engelsk (SVO uten V2), Storbritannia	Spansk	5 år, internasjonal skole

Figur 2: Presentasjon av informantene

Informantene befant seg i alderen seks til 15 år. Jeg valgte dette aldersspennet for å kunne belyse eventuelle forskjeller og likheter i tilegnelsesprosessen til barn i ulike aldre. Som nevnt i delkapittel 2.2, definerer Lakshmanan (2009) andrespråkstilegnelse hos barn som tilegnelse av et andrespråk etter at barnet har fylt tre år og før barnet når pubertetsalder, men Schwartz (2004b) argumenterer for et lavere øvre aldersskille ved syv år (Schwartz, 2004b:48). Etersom informantenes startalder spenner fra fem til elleve år åpner dette for et potensielt skille mellom andrespråkstilegnelse hos barn og andrespråkstilegnelse hos voksne blant informantene. Informant F og G startet tilegnelsen av norsk i pubertetsalder og kan dermed lettere regnes som voksne andrespråkstilegnere. Ut fra Schwartz' definisjon kan også informant C følge voksnes tilegnelsesprosess, men ifølge Dimroth (2008) kan informanten sannsynligvis også følge barns tilegnelsesprosess. Andrespråkstilegnelsen til informant A, B, D og E kan regnes som andrespråkstilegnelse hos yngre barn, ifølge både Schwartz og Lakshmanan, ettersom de startet tilegnelsen av norsk før de fylte syv år. Imidlertid er disse aldersskillene omdiskutert. Før en grundigere drøfting av startalder og S2-tilegnelse i analysekapitlet, omtaler jeg andrespråkstilegnelsen til informant A-E som andrespråkstilegnelse hos yngre barn og andrespråkstilegnelsen til informant F og G som andrespråkstilegnelse hos eldre barn.

¹¹ Informant C og F er søsken.

¹² Informasjon om de ulike førstespråkenes typologi er hentet fra: www.ethnologue.com.

I henhold til teorien om transfer eller overføring av språklige fenomener fra morsmålsgrammatikken til andrespråksgrammatikken, må språkdataene drøftes i lys av informantenes morsmål. DeKeyser (2013) påpeker at informanter i en studie dermed bør ha samme morsmål for å begrense antall variabler knyttet til morsmål (DeKeyser, 2013:57). Informantene i min studie har ulike morsmål fra forskjellige land i Europa, Asia og Afrika. Imidlertid har alle informantene ett språk til felles, nemlig engelsk, noe som tilsier at det finnes felles trekk ved informantenes språkbakgrunn¹³. I tillegg har ingen av informantene morsmål eller andrespråk med V2, altså må alle informantene uansett tilegne seg V2-parameteren i norsk fordi denne parameterverdien ikke overføres fra engelsk eller morsmålet.

3.1.2 Informantenes norsknivå

Jeg nivåtestet ikke informantene før de ble valgt som informanter til eksperimentet mitt. Whong og Wright (2013) påpeker at svært få forskere faktisk gjør det. Dette skyldes ofte at det å utføre en reliabel og valid nivåtest vil være like tidkrevende som selve eksperimentet. Den såkalte «cloze-testen» ville vært aktuell for mitt eksperiment, men den har ikke blitt validitetstestet (Whong og Wright, 2013:76). Det er svært omstridt hvorvidt man kan validere en nivåtest der informanter i ulike aldre og kognitiv utvikling bedømmes ut fra samme skala (Hulstijn, 2010:195). En «cloze-test» vil kunne nivåteste informanter som befinner seg i samme aldersgruppe, men vil vanskelig kunne gi pålitelige indikasjoner om nivået til informanter med såpass ulik alder og dermed også kognitiv utvikling som mine informanter. Derfor har jeg ikke testet informantenes norsknivå selv, men i utvelgelsen av informantene satte jeg som kriterium at de skulle være i starten av andrespråkstilegnelsen fordi finitthet og V2 oftest tilegnes i en tidlig fase. Språkdataene impliserer at den internaliserte grammatikken til informantene ikke har stabilisert seg, noe som medfører at informantene kan sies å være i starten av andrespråkstilegnelsen. Likevel er det viktig å være klar over at det kan være enkelte individuelle ulikheter mellom informantene, spesielt hva angår antall år med

---

¹³ Enkelte av informantene tilegner seg altså norsk som tredjespråk. Å skille mellom norsk som andrespråk og tredjespråk er hensiktsmessig når man undersøker transfer spesielt. For eksempel impliserer akseptabilitetsvurderingene til informantene at de lettere tilegner seg V2 ved negasjon enn ved andre setningsadverbialer. Ifølge teorien om kumulativ forsterkning trenger ikke innlærerne lære seg strukturer som finnes i S1 eller S2 og S3 på nytt fordi disse tidligere tilegnede strukturer allerede er tilegnet og vil overføres til S3-grammatikken (Jin et.al., 2015:274). Dermed kan for eksempel forskjellen mellom negasjon og andre SA i informantenes tilegnelsesprosess skyldes transfer fra informantenes mentale engelske grammatikk der do-support ved negasjon medfører såkalt «residual V2». Følgelig ser det ut til at transfer fra andrespråket engelsk snarere enn førstespråket forekommer, noe som S3-teorien om typologisk forrang prediker ettersom engelsk typologisk sett ligner mer på grammatikken i norsk enn førstespråket til disse informantene (Jin et.al., 2015:281). Av hensyn til oppgavens omfang vil jeg ikke drøfte transfer fra S1 eller S2 i informantenes mellomspråk ytterligere. Dermed vil jeg også fortsette å bruke begrepet norsk som andrespråk om tilegnelsen til informantene.

undervisning, som varierer fra ett til fem år. Kjerneinformantene er imidlertid utvilsomt helt i starten av tilegnelsesprosessen ettersom de kun har hatt ett år med norskundervisning.

At informantgruppa er sammensatt av informanter i ulike alder, kan medføre variasjon i språklige ferdigheter, blant annet grunnet modningsbegrensninger. Dermed vil det være viktig å være oppmerksom på disse individuelle forskjellene mellom informantene i analysen av språkdataene. Forskjellene mellom informantenes antall år med norskundervisning vil også kunne forårsake variasjon i informantenes norsknivå. Informantene fra den internasjonale skolen får fire timer (à 45 min) med norskundervisning hver uke. Norskinnputt til disse informantene er stort sett begrenset til disse fire undervisningstimene fordi undervisning og generell kommunikasjon i stor grad foregår på engelsk på skolen. I tillegg benytter informantene enten engelsk eller morsmålet i hjemmet.

Informantene fra den norskspråklige grunnskolen har fått mer norskinnputt fordi de har all undervisning på norsk i tillegg til 2,5 timer (à 60 min) med tilrettelagt norskundervisning hver uke. De snakker også norsk med vennene sine på skolen, men de snakker ikke norsk i hjemmet. Søskenparet, informant F og C, har hatt norskundervisning over en kortere tidsperiode enn informantene fra den internasjonale skolen. Imidlertid har søskenparet fått mer norskinnputt utenom norskundervisningen og dermed vil norskkunnskapene deres likevel kunne være på tilnærmet likt nivå som informantene fra den internasjonale skolen.

Likevel vil det være naturlig å anta at enkelte av informantene har hatt mer norskundervisning enn andre. Informant G, E og D har fire eller fem år med norskundervisning og dermed vil ikke resultatene til alle informantene være fullstendig sammenlignbare. Jeg velger likevel å inkludere alle resultatene ettersom jeg er bevisst på denne forskjellen og tar høyde for dette i analysen. Individuelle forskjeller forekommer, og andre faktorer enn antall timer norskundervisning kan påvirke den enkeltes språktilegnelse. I tillegg er definisjonene av ulike faser av tilegnelsen omstridt. Blant annet er det svært omdiskutert hvor lenge en andrespråkstilegner kan sies å befinne seg i den såkalte starttilstanden av andrespråkstilegnelsen, og hva denne starttilstanden innebærer for den enkelte¹⁴ (Whong og Wright, 2013:76). Derfor har jeg inkludert alle informantene jeg hadde tilgjengelig for å få samlet inn så mye data som mulig og få så vidt aldersspenn som mulig.

---

¹⁴ White (2003) påpeker at dette er et generelt problem med falsifiserbarheten til teoriene innenfor dette forskningsområdet. Dersom en teori om starttilstanden for andrespråkstilegnelse blir tilbakevist, kan forskeren bak teorien hevde at dataene likevel ikke kan regnes som data fra starttilstanden fordi starttilstanden er over, og at teorien ville ha stemt dersom dataene faktisk var fra starttilstanden (67). Meisel (2011) diskuterer også denne problematikken. Han understreker at han ikke har funnet en forklaring av hverken «initial» eller «very early phase», og at uten en adekvat forklaring er det umulig å «scrutinize it empirically» (95).

Med andre ord har jeg ikke foretatt en pre-seleksjon av informantene, men har testet alle informantene som ble foreslått av lærerne til informantene¹⁵.

3.2 Datainnsamling

For å kunne få indikasjoner om informantenes tilegnelsesprosess av V2 og finitthet må jeg få tilgang til informantenes grammatiske kompetanse. Den er ikke en liste med regler, men snarere den ubevisste, lingvistiske kunnskapen til informanten. VanPatten og Benati definerer en persons grammatiske kompetanse som: «A complex interaction of abstract constraints and principles of language that interact to make sentences look the way they look to us» (VanPatten og Benati, 2010:73). Altså er informantenes mentale representasjoner av grammatisk struktur noe svært komplekst og abstrakt. Den grammatiske kompetansen kan dermed ikke undersøkes direkte, og dette gir store metodiske utfordringer.

Imidlertid er en rekke ulike eksperimentelle metoder utviklet for å muliggjøre innhenting av performansedata, språkdata som indirekte gir uttrykk for den underliggende grammatiske kompetansen til informanten. De ulike metodene samler inn ulike typer data og dermed vil metodevalget avgjøres av hvilke data forskeren er ute etter (White, 2003:17-8). En mulig metode for å samle inn språkdata til mitt formål kunne vært å følge informantene over lengre tid og samle inn spontan tale, men en longitudinell studie er svært tidkrevende og er klart utenfor denne oppgavens omfang. Jeg vurderte også å gjøre kortere intervju med hver enkel informant, men det er ingen garanti for at de ønskede grammatiske fenomenene vil forekomme i ønsket omfang i løpet av et kort intervju. Følgelig har man liten kontroll over dataene ved bruk av spontan tale (Schütze, 2011:211). Derfor valgte jeg en eksperimentell metode der jeg gav informantene en skriftlig test som ba dem om å vurdere hvorvidt ulike setninger var akseptable i norsk. Ettersom det er den grammatiske kompetansen informantene bruker i sin vurdering av setningers akseptabilitet, kan jeg gjennom akseptabilitetsvurderingene deres gjøre antagelser om informantenes materialisering av UG. Følgelig gir denne typen språkdata en indirekte tilgang til informantenes grammatiske kompetanse og kan dermed bidra til å indikere hvilke underliggende grammatiske strukturer, for eksempel finitthet og V2, som er til stede i informantenes mellomspråk.

Akseptabilitetsvurderinger baserer seg på informantenes intuisjon. Det har vært mange kritiske innvendinger mot intuisjonenes pålitelighet som forskningsobjekt ettersom informantenes intuisjoner inneholder både inter-og intraindividuell variasjon. Sollid (2005)

---

¹⁵ Informantene ble i stor grad valgt ut i samråd med lærere ved begge skolene. Disse lærerne hadde kunnskap om elevenes norskkompetanse og anbefalte disse informantene.

understreker imidlertid at det er forskerens oppgave å utforme en test som legger til rette for relevant variasjon fremfor irrelevant variasjon (Sollid, 2005:94). Følgelig har jeg forsøkt å utforme en test som gir uttrykk for eventuell variasjon i tilegnelsen av finitthet og V2 knyttet til informantens alder. Videre påpeker Sollid at intuisjonen ikke bare inneholder varierende intuisjoner, men også sammenfallende intuisjoner:

Samtidig kan intuisjonene i større grad være sammenfallende for flere informanter, og dermed kan de være retningsgivende for å forstå variasjonen. Slike sammenfallende intuisjoner kan tolkes som uttrykk for at informantene har eller oppfatter at de har lik grammatikk. I neste omgang kan variasjonen være uttrykk for ulike sosialt bestemte forhold som alder og språkbakgrunn (Sollid, 2005:95).

Følgelig gir sammenfallende intuisjoner hos mine informanter i ulike aldre indikasjoner om aldersmessige forskjeller i tilegnelsen av finitthet og V2.

Gjennom informantens akseptabilitetsvurderinger får jeg vite hvilke setningskonstruksjoner de vurderer som akseptable og hvilke de anser for å være ikke-akseptable. Disse akseptabilitetsvurderingene gir indikasjoner om informantens tilegnelse av en norsk grammatikk. Data fra akseptabilitetsvurderinger skiller seg fra produksjonsdata ettersom produksjonsdata ikke inneholder konstruksjoner som informanten ikke aksepterer (Mackey og Gass, 2005:49). Schütze (2011) påpeker viktigheten av negativ evidens og understøtter at når det gjelder innsamling av informasjon om hvilke konstruksjoner en språkbruker ikke godtar, er akseptabilitetsvurderinger klart overlegen. S2-tilegnere får ikke systematisk negativ innputt, innputt som inneholder ikke-akseptable konstruksjoner. Dermed vil avvísning av ikke-akseptable konstruksjoner ikke kunne baseres på innputt, men snarere den internaliserte grammatikken til informanten (Schütze, 2011:210). Imidlertid er det viktig å være bevisst på at akseptabilitetsvurderinger også er performansedata og dermed kun gir indirekte informasjon om informantens grammatiske kompetanse (White, 2003:18). De ulike setningskonstruksjonene som vurderes av informantene kan dermed kun gi indikasjoner om informantens tilegnelse av V2 og finitthet. I det påfølgende avsnittet redegjør jeg for hvilke setningskonstruksjoner jeg ba informantene om å vurdere for å få indikasjoner om tilegnelsesprosessen deres av V2 og finitthet.

3.2.1 Testkategoriene

Testen består av 40 setninger. Disse setningene fordeles over tre kategorier (1, 2 og 3) der kategori 1 og 2 har tre underkategorier (a, b, c) og kategori 3 har to underkategorier (a, b).

Kategori 1 inneholder tre ikke-akseptable¹⁶ konstruksjoner med finitte hovedverb med V3-plassering (a), tre ikke-akseptable konstruksjoner med infinitte hovedverb med V2-plassering (b) og seks akseptable konstruksjoner med finitte hovedverb med V2-plassering (c). Kategori 2 inneholder tre ikke-akseptable hjelpeverbskonstruksjoner med finitte hjelpeverb med V3-plassering (a), fem ikke-akseptable hjelpeverbskonstruksjoner med verb med avvikende finittmorfologi (b) og åtte akseptable hjelpeverbskonstruksjoner (c). Altså tester kategori 1 tilegnelsen av V2 og finittet på hovedverb og kategori 2 tester tilsvarende trekk i tilegnelsen av hjelpeverbskonstruksjoner. Ideelt sett skulle hver av underkategoriene inneholdt seks setninger, men av hensyn til testens omfang har jeg valgt å begrense antall setninger i hver av kategoriene slik at testens totale antall setninger ikke overstiger 40. Den tredje kategorien inneholder tolv fyllsetninger der seks av dem er ikke-akseptable (a) og seks er akseptable (b). Kategori 1 og 2 ble valgt for å kunne belyse tilegnelsesprosessen til informantene fra ulike hold. Den tredje kategorien med fyllsetninger har til hensikt å distrahere informantene fra de faktiske testkategoriene og bidrar dermed til å sikre testens validitet.

Oversikt over kategoriene med eksempelsetninger¹⁷:

- **Kategori 1a:** Konstruksjoner med finitt hovedverb med V3-plassering, ikke-akseptable (3 setninger)
  - *Jeg ikke liker fisk
- **Kategori 1b:** Konstruksjoner med infinitt hovedverb med V2-plassering, ikke-akseptable (3 setninger)
  - *I går spise gutten fisk til middag
- **Kategori 1c:** Konstruksjoner med finitte hovedverb med V2-plassering, akseptable (6 setninger)
  - I går leste gutten i en bok
- **Kategori 2a:** Hjelpeverbskonstruksjoner med finitt hjelpeverb med V3-plassering, ikke-akseptable (3 setninger)
  - *I norsktimene jenta har skrevet en fortelling
- **Kategori 2b:** Hjelpeverbskonstruksjoner med verb med avvikende finittmorfologi, ikke-akseptable (5 setninger)
  - *Gutten har ikke så henne i dag

---

¹⁶ De ikke-akseptable setningene i denne testen er setninger som ikke er i tråd med den internaliserte grammatikken til morsmålsbrukere av norsk. De akseptable setningene er følgelig i tråd med morsmålsbrukernes grammatikk.

¹⁷ Se vedlegg 2 for alle setningene i testen.

- **Kategori 2c:** Hjelpeverbskonstruksjoner, akseptable (8 setninger)
  - Oppgavene har jenta glemt
- **Kategori 3a:** Fyllsetninger, ikke-akseptable (6 setninger)
  - *Familien bor i et blå hus
- **Kategori 3b:** Fyllsetninger, akseptable (6 setninger)
  - Han liker den grønne bilen

Kategori 1 inneholder setninger med hovedverb som har til hensikt å sjekke evidens for Dimroths (2008) læringsløype for andrespråkstilegnelse av V2 og finitthet. Kategori 1a tester akseptabiliteten av finite hovedverb med V3-plassering, og kategori 1b tester akseptabiliteten av infinite hovedverb med V2-plassering. Dersom informantene aksepterer disse setningene, tyder dette på at verbet ikke flyttes til T, og at finitthet og V2 ikke er tilegnet, noe som ifølge Dimroth (2008) karakteriserer fase 1 av læringsløypa til voksne S2-innlærere. Kategori 1c inneholder seks akseptable setninger med finite hovedverb med V2-plassering. Aksept av disse setningene gir evidens for at verbet er flyttet til T.

Kategori 2 undersøker evidens for tilegnelse av hjelpeverbskonstruksjoner. Dimroth hevder at voksne andrespråkstilignere tilegner seg perfektum før de tilegner seg verbflytting og finitthet på hovedverb. Barn må ikke gjennom dette mellomsteget med perfektum før tilegnelsen av verbflytting og finite hovedverb (Dimroth, 2008:121). Etersom dette utgjør et skille mellom tilegnelsen til barn og voksne, har jeg valgt å ha litt flere setninger i denne kategorien for å teste tilegnelsen av perfektum grundig og for å kunne oppdage eventuelle mellomliggende faser i tilegnelsesprosessen. Kategori 2a inneholder tre ikke-akseptable V3-konstruksjoner, altså er ikke hjelpeverket flyttet til T. Kategori 2b inneholder fem ikke-akseptable setninger der hjelpeverket eller hovedverket har avvikende bøyingsmorfologi. Denne underkategorien inneholder V2-konstruksjoner med verb i preteritum istedenfor perfektum partisipp, presens istedenfor infinitiv, infinitiv istedenfor perfektum partisipp og infinite hjelpeverb som sammenligningsgrunnlag for infinite hovedverb. Etersom White og Prévosts studie av franske og tyske S2-innlærere av engelsk gir evidens for at regelrett bøyning av verb kan være vanskeligere å tilegne seg (Ionin, 2013:520), har jeg også valgt å inkludere setninger med både uregelrette og regelrette verb.

Med andre ord tester setningskonstruksjonene i kategori 1 og kategori 2 tilegnelsen av henholdsvis finite hovedverb og finite hjelpeverb. Dette muliggjør en sammenligning mellom tilegnelsesprosessen av hovedverb og hjelpeverb hos den enkelte informant og i lys av disse språkdataene ser jeg nærmere på den enkelte informants tilegnelse av V2 og finitthet i norsk.

Kategori 3 inneholder tolv såkalte «filler items» eller fyllsetninger som tester at den eksperimentelle metoden fungerer slik den er ment å fungere. Fyllsetningene er setningskonstruksjoner som tilsynelatende ligner de andre setningene i testen, men som skal distrahere informantene ved å teste andre grammatiske fenomener (Ionin, 2012:41). I tillegg bidrar fyllsetningene til å utjevne antall korrekte og ukorrekte svar. Jeg har inkludert fyllsetninger som tester samsvarsbøying mellom adjektiv og substantiv, kopulativang, subjektkravet og transitivitet. Hensikten er å gjøre testen mindre eksplisitt slik at informantene ikke forstår hvilke konstruksjoner jeg faktisk tester. Av hensyn til testens lengde valgte jeg å begrense antall fyllsetninger til tolv. Mackey og Gass anbefaler at tester for voksne ikke overskrider 50 setninger (Mackey og Gass, 2005:51). De yngste informantene som utførte denne testen var seks år gamle, og dermed satte jeg en grense på maks 40 setninger. Ettersom informantene er så unge, anser jeg tolv fyllsetninger for å være nok til å distrahere informantene.

3.2.2 Testutforming og testutføring

Jeg var selv til stede under testingen av alle informantene. Før testen ba jeg informantene om å fylle ut et spørreskjema med spørsmål om alder og språkbakgrunn. De yngste informantene klarte ikke å fylle ut dette selv, og informasjonen om disse informantenes språklige bakgrunn ble senere oppgitt av skolene. Før jeg satte i gang selve testen forklarte jeg også hver enkel informant hvordan han eller hun skulle besvare testen. Jeg la spesielt vekt på at informantene forstod at de skulle vurdere setningene ut fra grammatikalitet og ikke den semantiske betydningen til setningen (Mackey og Gass, 2005:53).

Ionin (2012:43) påpeker at en test bør pilottestes før den benyttes på informantene for å avsløre eventuelle svakheter ved testen. Det viste seg å være vanskelig å pilotteste testen fordi søket etter informanter gav svært få aktuelle kandidater som alle ble brukt i selve studien. Jeg kunne ha pilottestet voksne S2-tilegnere av norsk, men det kan være stor forskjell på hvordan barn og voksne responderer på tester, og derfor valgte jeg bort denne muligheten. Imidlertid har jeg kontrollert testen ved å ha ei kontrollgruppe med to barn i alderen syv og ni år med norsk som morsmål. Ettersom akseptabilitetsvurderinger er en anerkjent metode for å teste voksne informanter, valgte jeg kun yngre barn som informanter til kontrollgruppa. Kontrollgruppa¹⁸ svarte 100 % korrekt på testen, og disse informantene kunne også forklare

---

¹⁸ Kontrollgruppa bestod, som nevnt, av to barn på syv og ni år med norsk som morsmål. Ettersom disse informantene hadde 100 % riktig på testen, valgte jeg å ikke bruke mer tid på å finne flere informanter i andre aldersgrupper til kontrollgruppa. Jeg antar det som svært sannsynlig at barn i alderen ti til femten med norsk som morsmål også vil kunne oppnå 100 % riktig på testen.

hva som var feil ved setningene de ikke aksepterte. Resultatene fra kontrollgruppa indikerer at testen også fungerer på barn og bidrar dermed til å sikre testens validitet.

Det har vært vanlig å inkludere ei kontrollgruppe av morsmålsbrukere som sammenligningsgrunnlag i S2-studier. Imidlertid argumenterer flere forskere for at det ikke bør trekkes slutninger om S2-tilegnelsen ut fra hvorvidt S2-innlærere presterer på morsmålsnivå, men snarere vurdere S2-innlærernes mellomspråk ut fra UGs prinsipper og parametere. Amaral og Roeper understreker verdien av mellomspråket som et fullverdig studieobjekt:

In general, in bilingual and L2 literatures we see a tendency to establish artificial gold standards based on idealized L1 models. The consequence is that heritage languages and L2 grammars are frequently described as ill-conceived versions of this idealized monolingual grammar. [...] However, an individual grammar is never deficient in any way (Amaral og Roeper, 2014:29).

Dermed har jeg valgt å bruke kontrollgruppe i funksjon av en slags pilottest for eksperimentet og ikke som kontrollgruppe for sammenligning.

Videre i utformingen av testen valgte jeg en binær JA/NEI-vurderingsskala fordi det er en tydelig grammatisk kontrast mellom de akseptable og ikke-akseptable setningene i testen. I tillegg er en binær skala enklere i bruk, spesielt for yngre informanter, enn en mer nyansert Likert skala som har mellom fire og syv punkter. Ionin (2012) påpeker at mange studier velger bort et «vet ikke»-alternativ fordi det er stor sjanse for at informantene hadde benyttet seg av dette alternativet fremfor å gjøre en akseptabilitetsvurdering basert på norskkunnskapene sine (Ionin, 2012:42). Dette er bakgrunnen for at valgte jeg å ikke inkludere et slikt alternativ.

For hver ikke-akseptable konstruksjon informanten vurderer, må han eller hun også vurdere den akseptable varianten, men på ulike plasser i testen for å unngå at informanten vurderer disse konstruksjonene opp mot hverandre. Ved å inkludere de korresponderende akseptable setningene kontrollerer jeg at informantene forkaster ikke-akseptable setninger på riktig grunnlag. Dersom en informant forkaster både den ikke-akseptable og den akseptable versjonen av en setningskonstruksjon, kan jeg vanskelig si noe om informantens tilegnelse. For eksempel forklarer ikke mangel på tilegnelse av verbflytting at en informant forkaster både en setning med og uten verbflytting (Ionin, 2012:40). Altså kan informantene forkaste begge variantene av andre grunner, noe som understreker en svakhet ved akseptabilitetsvurdering som metode. Jeg kan ikke vite sikkert hvorfor en informant vurderer setningen som ikke-akseptabel fordi en slik vurdering kan skyldes andre momenter ved

setningen¹⁹. Dermed er det viktig at setningene innenfor de ulike kategoriene er omtrent like når det gjelder lengde, leksikalsk og syntaktisk kompleksitet og semantisk innholds nivå. Dette er også viktig ettersom setningene skal kunne sammenlignes med setninger fra andre kategorier (Ionin, 2012:41). Til tross for forsøket på å holde setningene lettfattelige, spurte flere av de yngste informantene om hva enkelte ord betydde. Dette gjaldt ord som julesanger, juleferie, fortelling, tysk og tak. Disse ordene var alle en del av setningsleddene predikatadverbial og direkte objekt og påvirket dermed ikke forståelsen av verbkonstruksjonen nevneverdig. Ordene ble likevel oversatt til engelsk for å sikre informantenes forståelse.

Da jeg randomiserte setningene i testen brukte jeg Cowarts (1997) strategi om «blocking». «Blocking», eller gruppering, er en kontrollert randomiseringsmåte som grupperer setningene slik at hver gruppe inneholder én setning fra hver kategori (Cowart, 1997:94). Cowart påpeker at denne formen for gruppering av setningene kan bidra til at uønskede faktorer, som kjedsomhet og trøtthet hos informantene, ikke påvirker resultatene. Dette vil dermed øke testens validitet. En tilfeldig randomisert rekkefølge kunne eksempelvis ha resultert i at en alle setningene i en kategori ble testet på slutten av testen. Da kan informantene være trette eller kjede seg og svare uten å tenke seg om. Uten bevisst bruk av gruppering som randomiseringsmåte kan faktorer som kjedsomhet og tretthet hos informantene i større grad gi misvisende resultater.

I tillegg kan responsstrategier hos informantene gi misvisende resultater. I gjennomgangen av testen til den ene informanten viste det seg at han hadde svart NEI på alle setningene på siste side av testen. Dette innebar at han hadde svart NEI på ni setninger på rad. Flere av svarene var i uoverensstemmelse med informantens egne vurderinger av setningene innenfor samme underkategori, og flere av svarene var også i uoverensstemmelse med svarene til flertallet av de andre informantene. Denne syvåringen gav også klart uttrykk for at han var utålmodig og at han kjedet seg gjennom hele testen. Dermed anser jeg denne informantens svar for å være en bevisst eller ubevisst responsstrategi grunnet kjedsomhet eller trøtthet. I tillegg var totalskåren hans betraktelig lavere enn totalskåren til den andre jevnaldrende informanten som hadde hatt like mye norskundervisning som den aktuelle

---

¹⁹ Jeg kunne ha bedt informantene om å rette de avviste setningene for å forsikre meg om at informantene avviste setningene på grunn av manglende verbflytting eller ukorrekt finittmorfologi og ikke av andre grunner. Jeg valgte bort denne muligheten av hensyn til testens lengde og informantenes unge alder. Å be informantene om å korrigere, kan også føre til at informantene i større grad benytter sine metalingvistiske kunnskaper snarere enn den umiddelbare intuisjonen sin for å gjøre vurderingen. Imidlertid tok informant C selv initiativ til å rette flere av setningene som han ikke aksepterte under test 2. Dette tyder på at tilegnelsen er kommet lenger og at informanten følte seg sikrere ved test 2 enn ved test 1.

informanten. Altså tyder flere faktorer på at denne informantens resultater er upålitelige, og dermed valgte jeg å fjerne resultatene til denne informanten fra studien.

Informantene gjennomførte testen skriftlig, og dermed kunne jeg teste flere informanter samtidig. Yngre informanter har ofte begrensede lese-og-skriveferdigheter (Cowart, 1997:64). På forhånd ble setningene derfor lest inn på opptaker av en innleser med standardnært talemål og spilt av for informantene under testen. Kombinasjonen av å lese setningene selv og å lytte til båndet bidro til økt forståelse hos de yngste informantene. Enkelte av setningene ble spilt flere ganger etter ønske fra informantene. De eldste informantene i alderen ni til 15 fikk tilbud om å høre på opptaket, men ønsket ikke å benytte seg av dette. Dermed tok testingen av de yngste lengre tid enn testingen av de eldste. Testen ble en tålmodighetsprøve for en av seksåringene og han gav seg dermed halvveis inn i testen. Han ble dermed tatt ut av studien fordi jeg ikke hadde nok språkdata fra ham til å sammenligne med de andre informantene. Jeg har altså måttet fjerne resultatene fra to informanter, men jeg hadde andre informanter i samme alder, og dermed utgjør de resterende informantene fremdeles det ønskede aldersspennet.

Ved å gjøre disse overnevnte, metodiske grepene fjernes potensielle feilkilder slik at de innsamlede språkdataene skal kunne gi ønskede indikasjoner om tilegnelsesprosessen til informantene.

3.2.3 Test 2

Alle informantene ble testet i begynnelsen av november 2014. Jeg valgte å teste kjerneinformantene én gang til i slutten av februar 2015 for å kunne spore en eventuell språklig stabilisering eller videre utvikling i læringsløypa for finitthet og V2. Jeg brukte den samme testen som ved test 1, men jeg randomiserte setningene på nytt ved bruk av Cowarts randomiseringsmetode. Jeg lot være å teste støtteinformantene fra den internasjonale skolen to ganger av tidsmessige årsaker. Jeg antar at disse informantenes begrensede norskinnputt sannsynligvis gjør at språklig utvikling tar lengre tid hos disse informantene enn hos kjerneinformantene. Denne antakelsen støttes av støtteinformantenes resultater, men språklig utvikling er likevel vanskelig å forutsi. Støtteinformantenes resultater fra test 1 gir et bredere aldersspenn enn søskenparet alene og vil dermed kunne brukes som et sammenligningsgrunnlag for søskenparets resultater.

4 Empiri

I presentasjonen av språkdataene har jeg valgt å fokusere på de individuelle resultatene. Først ser jeg nærmere på generelle tendenser ved informantenes svar ved å sammenligne resultatene med utgangspunkt i informantenes alder, startalder og antall år med norskundervisning for å kunne utforske disse variablenes innvirkning på tilegnelsesprosessen. Videre tar jeg for meg resultatene til hver enkelt informant før jeg fokuserer på søskenparets resultater. Disse kjerneinformantenes nær identiske språkbakgrunn legger til rette for direkte sammenlignbare resultater som kan avdekke aldersmessige forskjeller i tilegnelsesprosessen av V2 og finitthet i norsk.

For å kunne analysere språkdataene fra testen ble hvert svar fra hver informant kodet. Korrekt svar²⁰ ble gitt verdien 1, og ukorrekt svar²¹ ble gitt verdien 0. Ettersom testen inneholder 40 setninger, tilsvarer 100 % 40 korrekte svar. For å kunne sammenligne resultatene til de ulike informantene er det logisk å dele informantene inn i grupper ut fra startalder og alder. Imidlertid kompliseres en slik gruppeinndeling av andre faktorer, som informantenes varierende antall år med norskundervisning og deres antatte varierende kognitive utvikling. For eksempel synes det logisk å sette de to eldste informantene i samme gruppe. Informant F og G har nærliggende startalder på henholdsvis elleve og ti år, men de har ulikt antall år med norskundervisning. Informant G har hatt fem år med norskundervisning, mens informant F kun har hatt ett år med norskundervisning. Til tross for at de har svært ulikt antall år med undervisning i norsk, viser resultatene at de presterer relativt likt i testen.

Videre har informant D og E nærliggende startalder, alder og antall år med undervisning, men resultatene til informant D er mer i samsvar med resultatene til de yngste informantene enn med informant E. En gjennomsnittsverdi av resultatene til informant D og E vil dermed kunne være misvisende og ikke representativ for hverken informant D eller E. I en sammenligning av resultater er det derfor viktig å være bevisst på disse faktorene. Derfor diskuterer jeg informantenes resultater samlet i lys av alder, startalder og antall år med undervisning for å kunne utforske de ulike variablenes mulige innvirkning på andrespråkstilegnelsen. Imidlertid vil hovedfokuset ligge på søskenparet fordi det eneste som

---

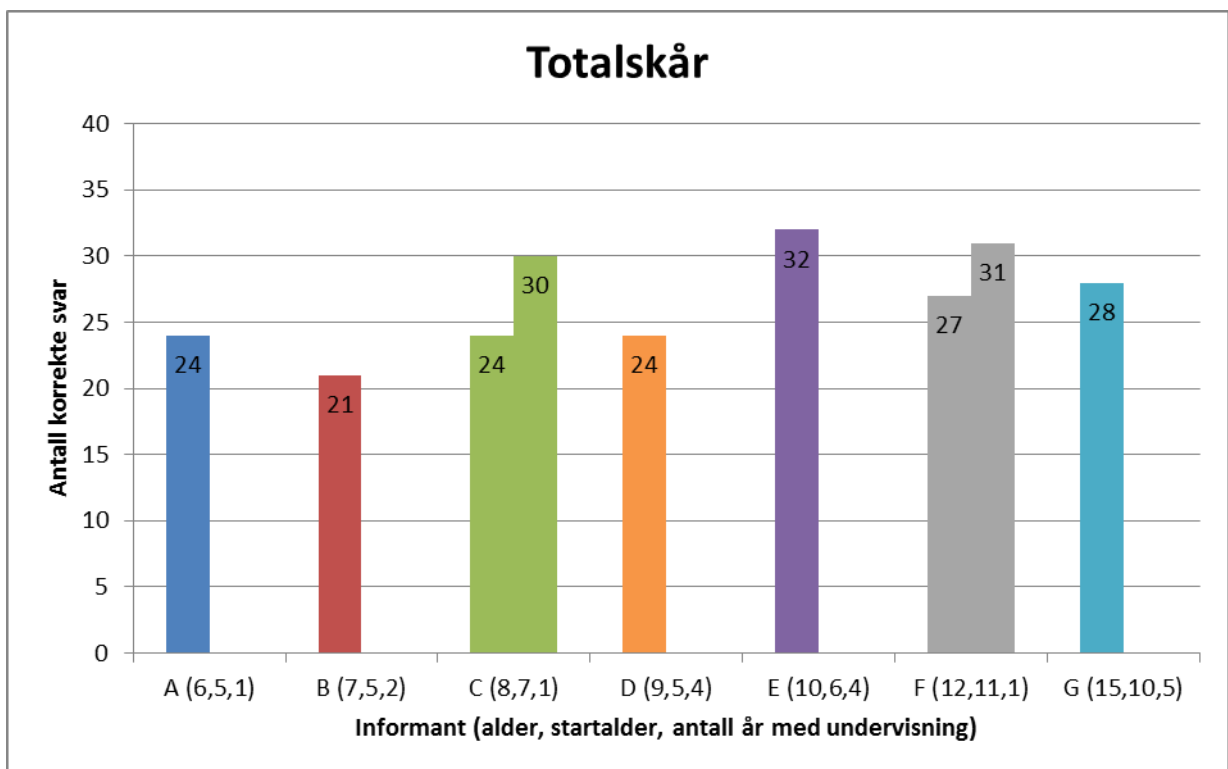
²⁰ Avvisning av ikke-akseptable setninger i kategori 1a, 1b, 2a, 2b og 3a eller aksept av akseptable setninger i kategori 1c, 2c eller 3b.

²¹ Avvisning av akseptable setninger i kategori 1c, 2c eller 3b eller aksept av ikke-akseptable setninger i kategori 1a, 1b, 2a, 2b og 3a.

skiller disse kjerneinformantene er alder og startalder²², noe som legger til rette for en mer relevant variasjon og dermed en enklere sammenligning.

4.1 Generelle tendenser

Med utgangspunkt i figur 3 som viser en samlet oversikt over informantenes totale skår vil jeg se nærmere på generelle tendenser ved informantenes resultater i lys av variablene alder, startalder og antall år med norskundervisning. Resultatene til søskenparet, informant C og F, har to søyler der søylen til venstre representerer totalskåren fra test 1 og søylen til høyre representerer totalskåren fra test 2.

Figur 3: Informantenes resultater fra kategori 1, 2 og 3

Figur 3 viser informantenes resultater sortert etter alder da testene fant sted. Denne sorteringen viser at svarene til de yngste informantene (seks til ni år), informant A, B, C og D, har lavest antall korrekte svar. Videre har informant E høyest poengsum med 32 av 40 korrekte svar. Denne informanten var ti år da testen fant sted, og hun er dermed den mellomste av informantene i alder. De to eldste informantene, informant F og informant G, har totalt 27 og 28 korrekte svar. Følgelig presterer de bedre enn de yngste informantene, men har en lavere totalskår enn den mellomste informanten.

²² Søskenene har også ulikt kjønn, imidlertid har ingen studier av S2-tilegnelse så langt vist at kjønn påvirker tilegnelsen, og derfor har jeg valgt å ikke inkludere kjønn som en variabel.

Når det gjelder informantenes resultater sett i lys av informantenes startalder ser vi at informant A, B og D har den laveste startalderen med fem år. Det er også informantene med lavest startalder som har lavest antall korrekte svar. Videre har informant C ved test 1 likt antall korrekte svar som informant A og D, men informant C har en høyere startalder på syv år. Informant E har en startalder på seks år, nest lavest av informantene, men har høyest antall korrekte svar med 32 av 40. Informant G og informant F har henholdsvis en startalder på ti og elleve år, og disse informantene har henholdsvis 28 og 27 av 40 korrekte svar.

Informantenes resultater vil også påvirkes av hvor mange år de har hatt med norskundervisning. Informant E og G har flest korrekte svar og har også hatt mest norskundervisning med henholdsvis fire og fem år. Informant F har ett mindre år med norskundervisning enn informant G, men hun har likevel flere korrekte svar enn ham. Informant D har, i likhet med informant E, hatt fire år med norskundervisning, men har åtte korrekte svar færre enn informant E. Informant B har totalt færrest korrekte svar, og han har hatt to år med undervisning. Følgelig har informant B ett år mer med norskundervisning enn informant A, C og F som kun har ett år med undervisning. Likevel har informantene med ett år med undervisning flere korrekte svar enn informant B som har hatt to år med norskundervisning.

En annen generell tendens ved informantenes samlede resultater er at de har høy aksept for ikke-akseptable setninger. Dette impliserer at informantene har et mellomspråk der både former som er i tråd med målspråket og overgangsformer som avviker fra målspråkets normer er til stede. For eksempel aksepterer flere av informantene både V2-konstruksjoner og V3-konstruksjoner. Figur 4²³ viser hvor mange av de 20 ikke-akseptable setningene i underkategori 1a, 1b, 2a, 2b og 3a som informantene aksepterer. I tillegg har jeg markert hvor mange av disse ikke-akseptable setningene som inneholder verbflytting, morfologi eller annet²⁴ som avviker fra målspråkets normer, men som informantene aksepterer.

---

²³ Figuren inneholder søskenparets resultater fra både test 1 og test 2, og de ulike resultatene markeres med testnummeret innfelt i parentes.

²⁴ Underkategori 1a (hovedverb) og 2a (hjelpeverb) inneholder, som nevnt, til sammen seks V3-konstruksjoner. Underkategori 1b (hovedverb) og 2b (hjelpeverb) inneholder, som nevnt, til sammen åtte setninger med finittmorfologi som bryter med målspråkets normer. Fyllsetning (29) inneholder ett hovedverb uten finittmorfologi, og jeg velger dermed å inkludere denne fyllsetningen i denne oversikten over ikke-akseptable setninger med morfologi som avviker fra målspråket som informantene aksepterer. De resterende fem ikke-akseptable fyllsetningene utgjør annet-kategorien. De akseptable konstruksjonene i underkategori 1c og 2c tester både tilegnelsen av verbflytting og finittmorfologi. Informantenes ukorrekte vurderinger av disse konstruksjonene kan dermed hverken tolkes som verbflyttingsavvik eller finittmorfologiavvik fordi jeg ikke vet sikkert hvilket fenomen som ligger til grunn for vurderingene som avviker fra målspråknormen.

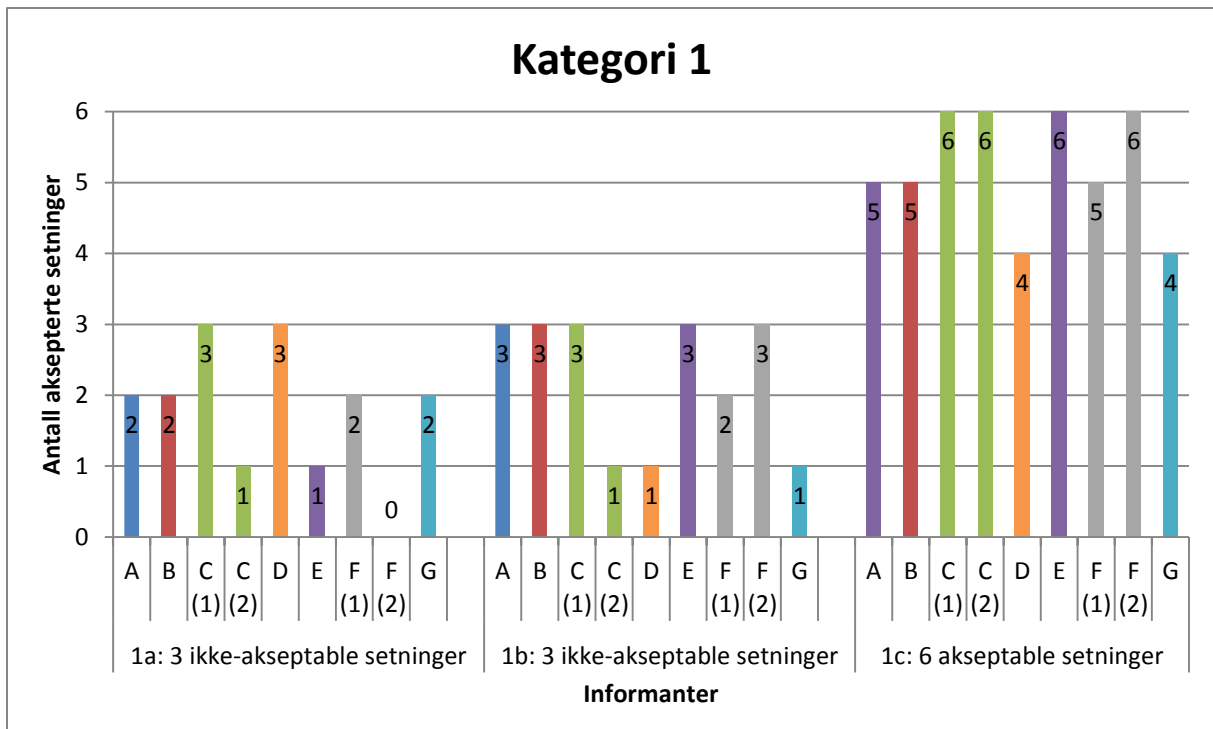
	A	B	C (1)	C (2)	D	E	F (1)	F (2)	G
Verbflytting (6)	4	5	5	1	5	1	3	0	4
Finittmorfologi (9)	6	6	6	4	4	5	6	7	3
Annet (5)	3	3	2	2	2	2	4	0	0
Til sammen (20)	13	14	13	7	11	8	13	7	7

Figur 4: Informantenes aksept av ikke-akseptable konstruksjoner

Figur 4 viser at informant A, B, C, og D, de yngste informantene, stort sett aksepterer flere ikke-akseptable setninger enn informant E, F og G, de eldre informantene. Imidlertid skiller informant F seg fra de andre eldre informantene ettersom denne informanten oppnår samme antall korrekte svar som de yngre informantene ved test 1. Dette impliserer at mellomspråket til de yngre informantene og informant F (1) inneholder flere avvikende overgangsformer enn de andre eldre informantene, informant E og G. Dette skyldes sannsynligvis at informant E og G har hatt mer norskundervisning enn informant F. Differansen mellom søskenparets resultater fra test 1 og test 2 tyder på at avvikene fra målspråkets normer faktisk er overgangsformer fordi aksepten for ikke-akseptable setninger er avtagende. Dette tyder også på en utvikling i tilegnelsesprosessen. Imidlertid viser også oversikten at det er en påfallende forskjell mellom søskenes nedgang i aksept for ikke-akseptable setninger. Når det gjelder hvilken type ikke-akseptable setninger informantene aksepterer, avslører tabellen en rekke interessante individuelle forskjeller. Blant annet aksepterer både informant C og F færre V3-konstruksjoner som avviker fra målspråksnormen ved test 2 enn ved test 1, men informant F aksepterer flere ikke-akseptable setninger med finittmorfologi som avviker fra målspråksnormen ved test 2 enn ved test 1. Denne forskjellen diskuterer jeg nærmere i analysekapittel 5.1.1.

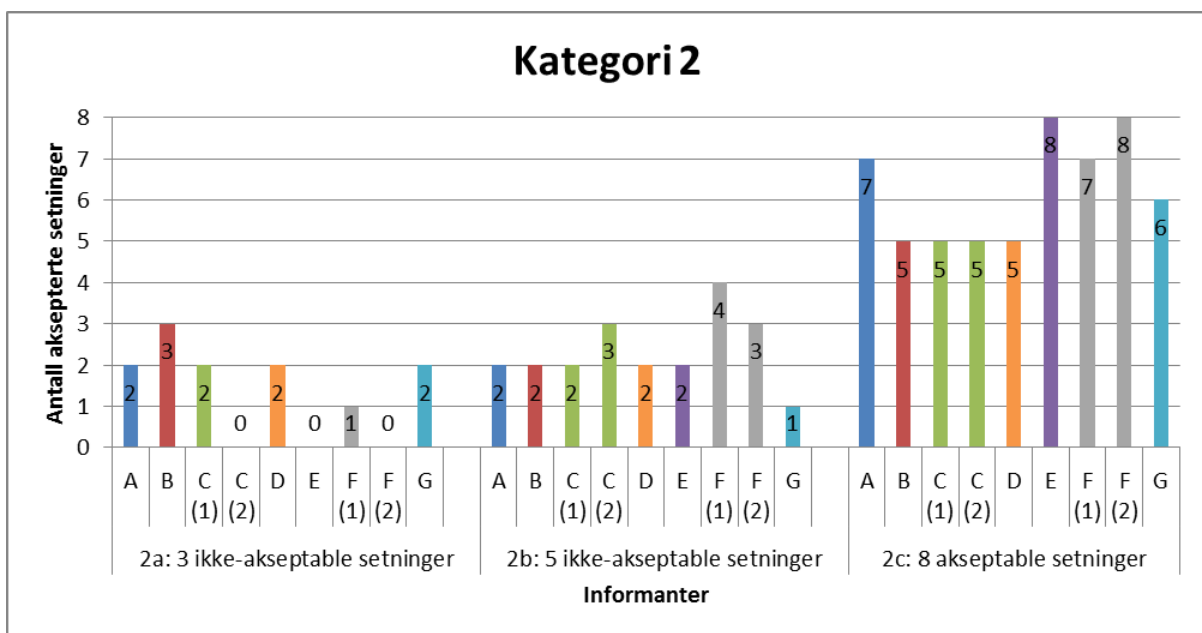
4.2 Individuelle resultater: Kategori 1 og 2

Kategori 1 inneholder setninger med hovedverb som har til hensikt å sjekke evidens for tilegnelse av V2 og finittthet. Figur 5 illustrerer informantenes resultater fra denne kategorien.

Figur 5: Informantenes resultater fra kategori 1

Kategori 2 inneholder 16 konstruksjoner som sjekker evidens for tilegnelse av perfektum. Figur 6 illustrerer informantenes resultater fra denne kategorien.

Figur 6: Informantenes resultater fra kategori 2

Figur 7 viser en sammenlignende tabell over hvor mange setninger informantene aksepterer innenfor underkategoriene i kategori 1 og 2.

Kategori 1	A	B	C (1)	C (2)	D	E	F (1)	F (2)	G
1a: 3 ikke-akseptable	2	2	3	1	3	1	2	0	2
1b: 3 ikke-akseptable	3	3	3	1	1	3	2	3	1
1c: 6 akseptable	5	5	6	6	4	6	5	6	4
Kategori 2									
2a: 3 ikke-akseptable	2	3	2	0	2	0	1	0	2
2b: 5 ikke-akseptable	2	2	2	3	2	2	4	3	1
2c: 8 akseptable	7	5	5	5	5	8	7	8	6

Figur 7: Informantenes resultater fra kategori 1 og 2

Med utgangspunkt i figur 5, 6 og 7 ser jeg nærmere på informant A, B, D, E og G sine resultater fra kategori 1 og 2 i avsnittene som følger. Her kommenterer jeg også figur 4 ytterligere ved å se nærmere på hvor mange og hvilken type ikke-akseptable setninger som den enkelte informant aksepterer. Jeg går gjennom alle informantenes resultater fra kategori 3 samlet i avsnitt 4.3. I avsnitt 4.4 fokuserer jeg på søskenparets resultater fra både test 1 og test 2.

Informant A har en totalskår på 24 av 40 riktige svar. Hun har seks av tolv riktige svar i kategori 1. Informanten aksepterer fem av seks akseptable setninger i underkategori 1c. Hun aksepterer også tre av tre ikke-akseptable setninger som inneholder hovedverb uten finittmorfologi i underkategori 1b (4-6)²⁵, og hun får dermed null korrekte svar i denne kategorien. I underkategori 1a avviser informant A én av tre ikke-akseptable setninger. Dette innebærer at hun avviser setningskonstruksjonen der hovedverb står til høyre for negasjonen (3), men godtar to andre V3-konstruksjoner. Informant A oppnår testens nest beste skår i kategori 2 med elleve av 16 riktige svar. Hun avviser én av tre setninger i underkategori 2a og derav aksepterer hun to hjelpeverbskonstruksjoner med V3 (14-15). Videre avviser hun tre av fem setninger i underkategori 2b. De to setningskonstruksjonene som informanten dermed aksepterer inneholder hjelpeverb (16) og hovedverb uten korrekt finittmorfologi (19). Hun oppnår syv av åtte korrekte svar ved å akseptere syv av åtte akseptable setninger i kategori 2c. Alt i alt aksepterer hun fire av seks konstruksjoner med manglende verbflytting og seks av ni konstruksjoner der hovedverbet eller hjelpeverb har avvikende finittmorfologi. Dette innebærer at informant A aksepterer 66,7 % av konstruksjonene med manglende verbflytting og 66,7 % av konstruksjonene med avvikende finittmorfologi.

²⁵ Tallene i parentes refererer til testsetningene. Se vedlegg 2.

Informant B har testens laveste totalskår med 21 av 40 korrekte svar. I kategori 1 har han seks av tolv riktige svar. Han aksepterer fem av seks akseptable setninger i underkategori 1c. Denne informanten aksepterer også tre av tre ikke-akseptable setninger som inneholder hovedverb uten finittmorfologi i underkategori 1b (4-6) og får dermed null korrekte svar i denne kategorien. I underkategori 1a avviser informant B én av tre ikke-akseptable setninger. Dette innebærer at han avviser V3-konstruksjonen der hovedverbet står til høyre for negasjonen (3), men godtar to andre V3-konstruksjoner. Informant B oppnår testens laveste skår i kategori 2 med åtte av 16 riktige svar. Denne informanten skiller seg ut ved å være den eneste som aksepterer alle de ikke-akseptable setningene i underkategori 2a. Altså aksepterer informant B alle hjelpeverbskonstruksjonene med V3 (13-15). Imidlertid har han tre av fem riktige svar i underkategori 2b. Han aksepterer, i likhet med informant A, to hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi (16, 19). I underkategori 2c har denne informanten fem av åtte riktige svar. Til sammen aksepterer informant B fem av seks konstruksjoner med manglende verbflytting og seks av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi. Det vil si at han aksepterer 83 % av konstruksjonene med manglende verbflytting og 66,7 % av konstruksjonene med avvikende finittmorfologi.

Informant D oppnår en totalskår på 24 av 40 korrekte svar. I kategori 1 har han seks av tolv riktige svar. Han aksepterer tre av tre ikke-akseptable setninger i underkategori 1a og får dermed ingen korrekte svar i denne kategorien. Følgelig aksepterer han konstruksjonen der hovedverbet står til høyre for negasjonen (3) og to andre V3-konstruksjoner (1-2). I underkategori 1b, derimot, oppnår han ett av testens beste resultat med to av tre korrekte svar i denne kategorien ved å avvise to av tre setninger som inneholder verb uten finittmorfologi (4-5). Informanten aksepterer fire av seks akseptable setninger i underkategori 1c. Informant D har ni av 16 riktige svar i kategori 2. Han avviser én av tre setninger i underkategori 2a, altså godtar informant D to V3-konstruksjoner (14-15). Han avviser tre av fem ikke-akseptable setninger i underkategori 2b. Dette innebærer at informant D godtar konstruksjoner der hjelpeverbet mangler finittmorfologi (16-17) og konstruksjonen der både hjelpeverbet og hovedverbet står i presens (20). I underkategori 2c aksepterer informanten fem av åtte akseptable setninger. Alt i alt aksepterer informant D fem av seks konstruksjoner med manglende verbflytting og fire av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi, noe som tilsvarer 83 % aksept for manglende verbflytting og 44 % aksept for avvikende finittmorfologi.

Informant E oppnår testens høyeste skår med 32 av 40 korrekte svar. I kategori 1 har hun åtte av tolv korrekte svar og har dermed den høyeste skåren av alle informantene i denne

kategorien. Hun avviser to av tre ikke-akseptable setninger i underkategori 1a og får dermed to riktige i denne underkategorien. Dermed aksepterer hun én av V3-konstruksjonene (1) og avviser konstruksjonen der hoved verbet står til høyre for negasjonen (3). I underkategori 1b, derimot, har informanten ingen korrekte svar. Det vil si at informant E aksepterer tre konstruksjoner som inneholder hovedverb uten finittmorfologi (4-6). Videre aksepterer hun alle de akseptable setningene i underkategori 1c og får seks av seks riktige svar i denne underkategorien. Informant E oppnår testens beste skår i kategori 2 med 14 av 16 korrekte svar. I tillegg skiller denne informanten seg ut ved at hun avviser tre ikke-akseptable V3-konstruksjoner i underkategori 2a (13-15), og at hun aksepterer åtte akseptable konstruksjoner i underkategori 2c. I underkategori 2b har denne informanten tre av fem riktige svar. De to setningene som hun dermed godtar inneholder hjelpeverb uten finittmorfologi (16-17). Til sammen aksepterer informant E svært få ikke-akseptable konstruksjoner sammenlignet med de andre informantene. Denne informanten aksepterer bare én av seks konstruksjoner med manglende verbflytting, men aksepterer fem av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi. Det vil si at informant E aksepterer 16,7 % av konstruksjonene med manglende verbflytting, men aksepterer 55,6 % av konstruksjonene med avvikende finittmorfologi.

Informant G oppnår testens nest beste skår med totalt 28 av 40 korrekte svar. I kategori 1 har han syv av tolv riktige svar. Denne informanten skiller seg ut ved at han har en jevnere fordeling av korrekte svar mellom de ulike underkategoriene sammenlignet med de andre informantene. Denne informanten aksepterer to V3-konstruksjoner (1-2) i underkategori 1a og én av tre konstruksjoner med hovedverb uten finittmorfologi (4) i underkategori 1b. I underkategori 1c oppnår han fire av seks korrekte svar ved å akseptere fire av seks konstruksjoner i denne underkategorien. Han oppnår testens nest beste skår i kategori 2 med elleve av 16 riktige svar. Denne informanten avviser én av tre ikke-akseptable setninger i underkategori 2a og godtar dermed to av V3-konstruksjonene (14-15). Informant G avviser fire av fem ikke-akseptable setninger i underkategori 2b, og han aksepterer kun én konstruksjon som inneholder hjelpeverb uten finittmorfologi (17). Dermed har han lav aksept for ikke-akseptable setninger innenfor denne underkategorien. Informanten har seks av åtte korrekte svar i underkategori 2c. Alt i alt aksepterer informant G fire av seks konstruksjoner med manglende verbflytting og tre av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi, noe som tilsvarer 66,7 % aksept for konstruksjoner med manglende verbflytting og 33 % aksept for konstruksjoner med avvikende finittmorfologi.

4.3 Individuelle resultater: Kategori 3

Kategori 3 inneholder fyllsetninger, og figur 8 illustrerer informantenes resultater fra denne kategorien.

Kategori 3: Fyllsetninger	A	B	C (1)	C (2)	D	E	F (1)	F (2)	G
Infinitt hovedverb (1)	0	0	0	1	0	1	1	0	0
Kopula (4)	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Samsvarsbøying (4)	3	2	2	2	2	2	2	2	3
Subjektskrav (2)	0	1	2	2	2	2	2	2	2
Transitivitet (1)	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Til sammen (12)	7	7	9	10	9	10	10	9	10

Figur 8: Informantenes resultater fra kategori 3

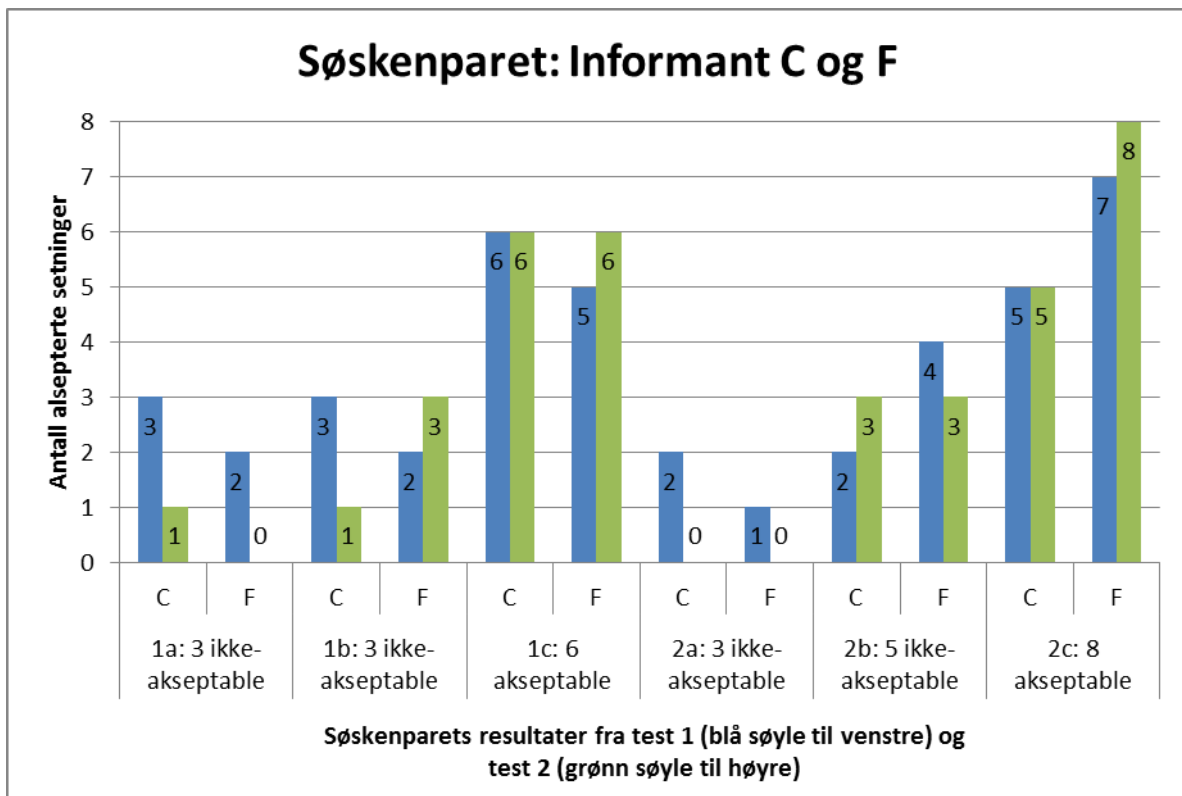
Resultatene fra kategori 3 er avgjørende for gyldigheten til resultatene fra de andre kategoriene. Alle informantene har et høyt antall korrekte svar i denne kategorien. Fyllkategorien har et gjennomsnitt på 9 av 12 korrekte svar. De to yngste informantene har lavest antall korrekte svar med syv av tolv korrekte svar i denne kategorien²⁶. Imidlertid tilsvarer denne skåren over 50 % korrekte svar og reflekterer informantenes andel korrekte svar i de andre kategoriene. De tre eldste har høyest skår med ti av tolv korrekte svar i denne kategorien. Disse resultatene fra fyllsetningene tyder på at testen fungerer og dermed bidrar disse resultatene til å styrke gyldigheten og påliteligheten til resultatene fra de andre kategoriene. Informantenes resultater fra fyllsetningene som tester tilegnelsen av samsvarsbøying mellom substantivet og adjektivet, subjektskravet og transitivitet er varierende. Fyllsetningene som tester tilegnelsen av kopula skiller seg ut. Alle informantene vurderer disse fire fyllsetningene som tester kopula likt og også korrekt. I en av de ikke-akseptable fyllsetningene står verbet i infinitiv og denne fyllsetningen bidrar dermed også med informasjon om informantenes tilegnelse av finittet og finittmorfologi.

4.4 Søskenparets resultater

Søskenparet, informant C og informant F, har tilnærmet lik språkbakgrunn og har hatt omtrent like mye norskundervisning. Dermed vil språkdataene fra disse informantene være direkte sammenlignbare. Informant C er yngst og var åtte år da testene ble gjennomført. Informant F

²⁶ De to yngste informantene, A og B, har lavest antall korrekte svar i kategori 3 og totalskåren til disse informantene er også blant de laveste i testen. Informantenes lave alder kan påvirke prestasjonen deres på testen ettersom tester og testsituasjoner kan være mer utfordrende og uvant for de yngre informantene enn for de eldre informantene som har gått lengre på skolen og er mer kognitivt utviklet.

er eldst og var tolv år da testingen ble gjennomført. Begge hadde lært norsk i ett år før test 1 ble gjennomført. Test 2 ble utført fire måneder senere.

Figur 9: Søskenparets resultater fra kategori 1 og 2 ved test 1 og 2

Figur 9 viser søskenparets resultater fra test 1 og test 2. Informant C hadde totalt 24 av 40 korrekte svar ved test 1, og han hadde 30 av 40 korrekte svar ved test 2, noe som innebærer at antall korrekte svar har økt med 15 %. Informant F oppnådde en totalskår på 27 av 40 korrekte svar ved test 1 og 31 av 40 korrekte svar ved test 2. Hun har dermed en økning på 10 % i antall korrekte svar. Følgelig antyder resultatene at det er den yngste informanten som har hatt størst utvikling mellom testene.

4.4.1 Kategori 1

Ved test 1 aksepterer informant C alle setningene i kategori 1, og dermed får denne informanten seks av tolv korrekte svar. Det vil si at informant C aksepterer konstruksjoner der et hovedverb med finittmorfologi opptrer til høyre for negasjonen (3), konstruksjoner der infinitte hovedverb har V2-plassering (4-6), men også korrekte konstruksjoner der hovedverbet er finitt og har V2-plassering (7-12). Informant F, derimot, aksepterer ikke den ikke-akseptable konstruksjonen der negasjonen opptrer før verbet, men hun aksepterer to av tre ikke-akseptable konstruksjoner med infinitte hovedverb med V2-plassering (4,6). Informant F har fem av seks korrekte svar i underkategori 1c, og hun har dermed ett korrekt

svar mindre enn informant C i denne underkategorien, men informant F har totalt i kategori 1 ett korrekt svar mer enn informant C.

Det er tydelige forskjeller mellom fordelingen av informantenes korrekte svar ved test 1 og 2. Ved test 2 avviser informant F tre ikke-akseptable V3-konstruksjoner (1-3), altså øker antall korrekte svar fra ett av tre ved test 1 til tre av tre korrekte svar i kategori 1a. I samme underkategori har også informant C en økning i antall korrekte svar, og han går fra null korrekte svar i test 1 til to av tre riktige svar i test 2 (2-3). I underkategori 1b som inneholder ikke-akseptable konstruksjoner med infinitte hovedverb med V2-plassering, er det en interessant forskjell mellom informantenes svar ved de ulike testtidspunktene. Informant C hadde, som nevnt, ingen riktige svar i denne underkategorien ved test 1, men har to av tre korrekte svar (5-6) ved test 2. Informant F, derimot, hadde ett riktig svar i denne underkategorien i test 1, men har ingen riktige svar ved test 2. Videre aksepterer begge informantene seks av seks akseptable konstruksjoner i underkategori 1c. I denne kategorien oppnår informant C samme resultat som ved test 1, mens informant F hadde fem riktige svar ved test 1.

4.4.2 Kategori 2

Resultatene fra test 2 viser at begge søsknene oppnår tre av tre korrekte svar i underkategori 2a, noe som innebærer at de avviser tre ikke-akseptable V3-konstruksjoner med hjelpeverb. Ved test 1 hadde informant C og F henholdsvis ett (14) og to (13,14) av tre korrekte svar i denne underkategorien.

Videre viser figur 9 at informant C oppnår tre av fem korrekte svar i underkategori 2b ved test 1. Det vil si at informanten korrekt avviser tre ikke-akseptable hjelpeverbskonstruksjoner der hjelpeverbet mangler korrekt finittmorfologi, men har V2-plassering (17-19). Videre aksepterer informanten konstruksjonen som inneholder to finite verb i presens (20). I underkategori 2c aksepterer den yngste av søsknene fem av åtte akseptable hjelpeverbskonstruksjoner der både hjelpeverb og hovedverb har korrekt finittmorfologi og er i tråd med V2-regelen. Resultatene fra underkategori 2b er interessante fordi informant C har tre av fem korrekte svar i denne underkategorien, mens informant F kun har ett riktig svar ved test 1. Den eneste ikke-akseptable konstruksjonen som informant F avviser er en konstruksjon som alle informanter avviser (18). Denne konstruksjonen inneholder to finite verb og tester hvorvidt informantene skiller mellom den ikke-finite partisipp-formen av verbet og den finite preteritumsformen av verbet. Informant F aksepterer dermed to hjelpeverbskonstruksjoner der hjelpeverbet mangler finittmorfologi (16-17), én

konstruksjon der hovedverbet mangler partisipp-morfologi (19) og konstruksjonen med to finitte verb i presens (20). Imidlertid aksepterer informant F syv av åtte akseptable setninger i underkategori 2c ved test 1.

Ved test 2 har søskenparet to av fem korrekte svar i underkategori 2b. Begge avviser konstruksjonen som inneholder to finitte verb (18) og konstruksjonen som har hovedverb i infinitiv fremfor partisipp (19). Informant F hadde kun ett riktig svar i denne underkategorien ved test 1 (18) og har dermed en økning med ett riktig svar ved test 2. Informant C hadde tre riktige svar i denne kategorien i test 1 og har følgelig ett mindre riktig svar enn i test 1. Til tross for sin lave skår i underkategori 2b, oppnår informant F åtte av åtte korrekte svar i underkategori 2c. Informant C aksepterer fem av åtte akseptable konstruksjoner i 2c, og han oppnår følgelig samme poengsum som i test 1 i denne underkategorien.

4.4.3 Verbflytting og finittmorfologi

For å oppsummere søskenparets resultater ser jeg nærmere på deres vurderinger av setningene i underkategori 1a og 2a som tester tilegnelsen av verbflytting av hovedverb og hjelpeverb og vurderingene av setningene i underkategori 1b, 2b og fyllsetning (29) som tester tilegnelsen av finittmorfologi på hovedverb og hjelpeverb. Figur 4 og figur 9 gir en oversikt over disse vurderingene.

Ved test 1 aksepterer informant C tre V3-konstruksjoner med hovedverb i underkategori 1a og to V3-konstruksjoner med hjelpeverb i underkategori 2a. Altså aksepterer han fem av seks konstruksjoner som mangler verbflytting. Fire måneder senere aksepterer denne informanten bare én av seks konstruksjoner med manglende verbflytting. Dette innebærer at informant C går fra å avvise 16,7 % av konstruksjonene med manglende verbflytting ved test 1 til å avvise 83,3 % av konstruksjonene med manglende verbflytting ved test 2.

Resultatene fra test 1 viser at informant F aksepterer to V3-konstruksjoner med hovedverb og én V3-konstruksjon med hjelpeverb, noe som innebærer at hun aksepterer tre av seks konstruksjoner som mangler verbflytting. Ved test 2 aksepterer denne informanten ingen av konstruksjonene med manglende verbflytting. Det vil si at informant F går fra å avvise 50 % av konstruksjonene med manglende verbflytting ved test 1 til å avvise 100 % av konstruksjonene med manglende verbflytting ved test 2.

Ved test 1 aksepterer informant C tre ikke-akseptable konstruksjoner med hovedverb uten finittmorfologi, to ikke-akseptable hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi og én fyllsetning med hovedverb uten finittmorfologi. Det vil si at han

aksepterer seks konstruksjoner der verbet har avvikende finittmorfologi. Fire måneder senere avviser informanten fyllsetningen, men aksepterer én av konstruksjonene med hovedverb uten finittmorfologi og tre hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi, altså aksepterer han fire konstruksjoner med avvikende finittmorfologi ved test 2. Dette innebærer at informant Cs aksept for avvikende finittmorfologi har sunket fra 66,7 % til 44 %.

Resultatene fra test 1 viser at informant F aksepterer to konstruksjoner med hovedverb uten finittmorfologi og fire hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi, noe som innebærer at han aksepterer seks av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi ved test 1. Ved test 2 aksepterer informant F tre konstruksjoner med hovedverb uten finittmorfologi, tre hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi og fyllsetning (29). Det vil si at informant F aksepterer syv av ni konstruksjoner med avvikende finittmorfologi. Med andre ord har hennes aksept for avvikende finittmorfologi økt fra 66,7 % ved test 1 til 77,8 % ved test 2.

5 Analyse

For å utføre en analyse av språkdataene har jeg måttet vurdere når jeg anser en struktur som tilegnet. Altså har jeg måttet velge hvilket kriterium jeg skal sette for å avgjøre hvorvidt informantene mine har tilegnet seg finittet og V2 i norsk eller ikke. Hva som anses som en konsistent grammatikk, er svært omdiskutert innenfor andrespråksforskningen. Blant annet har både 100 % og 60 % korrekt skår blitt brukt som indikator for at en struktur er tilegnet (Jin et al., 2015:242). Pallotti (2007) argumenterer for at en struktur først er tilegnet når informanten bruker strukturen systematisk og konsekvent i produksjonen av språkdata. Denne spesifikke og selektive bruken kan vanskelig la seg redusere og representere av ulike prosentandeler av korrekt bruk av en struktur. Imidlertid tar Pallotti, i likhet med Dimroth (2008), utgangspunkt i produksjonsdata og ikke data fra akseptabilitetsvurderinger. Meisel (2011) påpeker at 90 % korrekt bruk av en struktur har blitt brukt som kriterium for tilegnelse i studier av førstespråkstilegnelse, men understreker også at det ikke har vært mulig å etablere et lignende, pålitelig og kvantitativt kriterium for andrespråkstilegnelse (2011:256). Med utgangspunkt i resultatene mine har jeg valgt å bruke mellom 80 % og 100 % korrekt skår som indikator²⁷ for at en struktur er tilegnet. Dette innebærer at jeg antar at verbflytting og finittmorfologi er tilegnet i stor grad selv om informanten aksepterer én konstruksjon med manglende verbflytting eller avvikende finittmorfologi.

I analysen av resultatene drøfter jeg først informantenes tilegnelse av verbflytting innenfor det syntaktiske domenet og finittmorfologi innenfor det morfologiske domenet, og her fokuserer jeg spesielt på søskenparets tilegnelse. Deretter ser jeg nærmere på informantenes tilegnelse av finite hjelpeverb og leksikalske hovedverb i lys av den antatte læringsløypa for finittet og V2. Underveis i analysen trekker jeg også inn hvordan tilegnelsesprosessen av finittet og V2 påvirkes av variablene alder, startalder og antall år med undervisning.

5.1 Andrespråkstilegnelse av verbflytting og finittmorfologi

En generell tendens ved språkdataene er at alle informantene har høy aksept for avvikende finittmorfologi. Det laveste antall aksepterte ikke-akseptable setninger innenfor finittmorfologi er tre av ni konstruksjoner, noe som tilsvarer 66 % som høyeste korrekte skår. Dette tyder på at ingen av informantene har tilegnet seg korrekt finittmorfologi. De fleste

---

²⁷ Jeg velger å bruke 80 % - 100 % snarere enn 90 % ettersom antallet setninger er såpass lavt at ett ukorrekt svar har høy påvirkning på prosenttallet og medfører at det synker til under 90 %.

informantene har også høy aksept for konstruksjoner med manglende verbflytting, men innenfor verbflytting er det større variasjon blant informantenes resultater.

Informant C og informant F aksepterer henholdsvis fem og tre av seks konstruksjoner med manglende verbflytting ved test 1. Følgelig impliserer disse resultatene at søskenparet ikke hadde tilegnet seg verbflytting av hverken hovedverb eller hjelpeverb ved test 1. Fire måneder senere har søskenparet en lavere aksept for manglende verbflytting. Ved test 2 aksepterer informant C og informant F henholdsvis én og ingen av seks V3-konstruksjoner. Med andre ord har informant C 83,3 % korrekt skår og informant F har 100 % korrekt skår på verbflytting. Dette tyder på at søskenparet har tilegnet seg verbflytting av både hjelpeverb og hovedverb ved test 2. Blant støtteinformantene skiller informant E seg ut ved å kun akseptere én av seks V3-konstruksjoner. Informant E har dermed også 83,3 % korrekt skår på verbflytting, noe som impliserer at strukturen for verbflytting er tilegnet. De andre informantene fra den internasjonale skolen aksepterer fire og fem av seks V3-konstruksjoner, noe som utgjør 16,7-33 % korrekt skår. Disse lave verdiene indikerer at informant A, B, D og G ikke hadde tilegnet seg verbflytting da testen fant sted.

Følgelig finner jeg evidens for at informant C og F har tilegnet seg V2 ved test 2 og at informant E også har tilegnet seg V2. Derimot finner jeg ikke evidens for at disse informantene har tilegnet seg finittmorfologi, altså mestrer disse informantene V2 uten å ha tilegnet seg korrekt finittmorfologi. Disse dataene støtter funn fra Tran (2005) og Hagens observasjon (Eide, 2015) om at tilegnelsen av V2 og finittmorfologi kan være uavhengig av hverandre i andrespråkstilegnelsen. Dermed finner jeg ikke evidens som støtter teorien til Blom et al. (2008) om at førstespråkstilegnelsens kausale forhold mellom tilegnelsen av V2 og finittmorfologi også gjelder for andrespråkstilegnelsen.

Forholdet mellom søskenparets aksept for manglende verbflytting og avvikende finittmorfologi viser en interessant diskrepans. Denne diskrepansen gir seg til uttrykk både ved test 1 og test 2, men er tydeligst ved test 2. Informant C har en korrekt skår på 16,7 % for verbflytting og en korrekt skår på 33,3 % for finittmorfologi ved test 1. Ved test 2 har den korrekte skåren for verbflytting økt til 83,3 % og den korrekte skåren for finittmorfologi har økt til 55,6 %, altså en økning på 66,6 % for verbflytting og 22,3 % for finittmorfologi. Med andre ord finner jeg en tydelig positiv utvikling i informant C sin tilegnelse av både finittmorfologi og verbflytting. Imidlertid finner jeg ikke en tilsvarende positiv tendens hos informant F når det gjelder finittmorfologi. Ved test 1 tilsvarende informant F sine vurderinger en korrekt skår for verbflytting på 50 % og 33,3 % for finittmorfologi. Til sammenligning aksepterer informant F ingen V3-konstruksjoner, men syv konstruksjoner med avvikende

finittmorfologi ved test 2, noe som tilsvarer 100 % korrekt skår for verbflytting og 22,2 % korrekt skår for finittmorfologi. Følgelig har informant F hatt en positiv utvikling med en økning på 50 % for verbflytting, men en negativ utvikling med en nedgang på 11,1 % for finittmorfologi.

Med andre ord finner jeg en signifikant diskrepans (77,8 %) mellom informant F sin tilegnelse av verbflytting (100 % korrekt skår) og finittmorfologi (22,2 % korrekt skår) ved test 2. Ifølge Meisel (2011) og Schwartz (2003) kan informant F betegnes som en voksen andrespråkstilegner ettersom denne informanten startet andrespråkstilegnelsen som 11-åring. Derav vil diskrepansen mellom informant F sin tilegnelse av V2 og finittmorfologi kunne forklares med hypotesen om asymmetrisk tilegnelse (Schwartz, 2003). Informant F sin tilegnelse av finittmorfologi ligger nemlig betydelig etter tilegnelsen av verbflytting. Ifølge den såkalte modellen for aldersbegrenset domene (Schwartz, 2004a) vil en slik asymmetrisk tilegnelse skille tilegnelsesprosessen til S2-voksne fra tilegnelsesprosessen til S2-barn. Dermed vil også tilegnelsesprosessen til den yngste av søsknene kunne skille seg fra tilegnelsesprosessen til den eldste av søsknene. Informant Cs startalder er syv år, og han kan dermed betegnes som S2-barn (Lakshmanan, 2009, Meisel, 2011 og Schwartz, 2004b). Denne informantens tilegnelse av finittmorfologi henger ikke like langt bak tilegnelsen av verbflytting. Differansen mellom korrekt skår for verbflytting og korrekt skår for finittmorfologi er 27,4 %, altså 50,4 % lavere enn diskrepansen mellom verbflytting og korrekt skår hos informant F. Følgelig gir disse resultatene fra søskenparet evidens for et skille mellom tilegnelsesprosessen av finittmorfologi hos S2-voksne og S2-barn, men også for et skille mellom yngre S2-barn og eldre S2-barn dersom man velger å bruke denne aldersinndelingen.

Imidlertid antar Schwartz' (2004a) forklaringsmodell at S2-barn som informant C vil følge samme tilegnelsesprosess som S1-barn når det gjelder finittmorfologi. Hos S1-barn er tilegnelsen av V2 og finittmorfologi nært sammenhengende. I motsetning til S1-barns tilegnelse er informant C sin tilegnelse av V2 og finittmorfologi mer uavhengig av hverandre fordi V2 tilegnes før korrekt finittmorfologi. Følgelig passer ikke denne modellens antagelse om S2-barns tilegnelse av morfologi overens med resultatene fra informant C. Derimot passer modellens antagelse om S2-barns og S2-voksnes tilegnelse av syntaks overens med søskenparets resultater ettersom både den yngste og den eldste av søsknene har tilegnet seg V2. Alt i alt passer søskenparets resultater overens med modellen for aldersbegrenset domene når det gjelder tilegnelsen av syntaks, men bare til dels med tilegnelsen av finittmorfologi. Jeg finner forskjellen mellom informant C og F sin tilegnelse av finittmorfologi som modellen

predikerer, men modellen kan bare forklare tilegnelsen av finittmorfologi til informant F og ikke informant C. Følgelig støtter disse resultatene Meisels (2013) prediksjon om at morfologi kan være like problematisk for S2-barn som for S2-voksne, og at andrespråkstilegnelsen hos yngre barn ligner andrespråkstilegnelse hos eldre barn og voksne snarere enn S1-barn når det gjelder morfologi.

Resultatene til støtteinformantene viser både likheter og ulikheter med resultatene til søskenparet. Ettersom informant A og B har en startalder på fem år, kan de betegnes som S2-barn, i likhet med informant C. I tillegg har disse informantene nærmest likt antall år med undervisning som informant C, og dermed forventer jeg også å kunne se likheter i resultatene til disse informantene. Resultatene til A og B tilsvarer en korrekt skår for verbflytting på henholdsvis 33,3 % og 16,7 % og begge informantene har 33,3 % korrekt skår på finittmorfologi. Følgelig har disse informantenes resultater likhetstrekk med resultatene til informant C (1). Informant D har samme startalder som A og B og regnes derfor også som S2-barn. Imidlertid har informant D hatt fire år med norskundervisning, noe som bidrar til at resultatene ikke vil kunne være helt sammenlignbare med søskenparets resultater. Resultatene til denne informanten tilsvarer en korrekt skår for verbflytting på 16,7 % og en korrekt skår for finittmorfologi på 55,5 %. Informant E har likt antall år med undervisning med informant D, men resultatene til informant E skiller seg fra resultatene til informant D fordi informant E har 83,3 % korrekt skår på verbflytting og 44,4 % korrekt skår på finittmorfologi. Med andre ord antar jeg, som nevnt, at informant E har tilegnet seg verbflytting, i motsetning til informant D og de andre informantene fra den internasjonale skolen. Dermed ligner denne informantens resultater mer på resultatene til informant C (2) enn resultatene til de øvrige informantene. Imidlertid er diskrepansen mellom informant E sin tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi (38,9 %) noe høyere enn hos informant C (2) (27,7 %), men diskrepansen hos informant E er langt fra like høy som hos informant F (2) (77,8 %).

Informant G startet tilegnelsen som tiåring og er dermed den eneste av støtteinformantene som, i likhet med informant F, kan betegnes som S2-voksen ifølge Schwartz (2004b) og Meisel (2011). Likevel finner jeg ingen likheter mellom resultatene til informant G og informant F fordi informant G har 33,3 % korrekt skår for verbflytting og 66,7 % korrekt skår for finittmorfologi. Denne informanten har dermed testens høyeste korrekte skår for finittmorfologi, noe som står i sterk kontrast til informant F sin asymmetriske tilegnelse av finittmorfologi. Informant F og G kan begge regnes som S2-voksne, men disse informantene har både ulikt antall år med undervisning og forskjellig språkbakgrunn, noe som vanskeliggjør en direkte sammenligning av resultatene til

informantene. Informant G har flest antall år med norskundervisning, noe som sannsynligvis bidrar til at denne informanten også har høyest korrekt skår for finittmorfologi. Til tross for fem år med norskundervisning har informant G en høy aksept for V3-konstruksjoner (66,7 %), noe som blant annet kan skyldes transfer fra engelsk²⁸. For å oppsummere støtteinformantenes resultater, resultatene til informant C (1) reflekteres i resultatene til informant A og B, og resultatene til informant C (2) reflekteres i resultatene til informant E. Informant D og informant G skiller seg fra disse informantene ved å ha lavere aksept for avvikende finittmorfologi enn de andre informantene.

Informantenes resultater fra kategori 1 og 2 viser altså at ingen av dem har tilegnet seg finittmorfologi fullstendig, men informantenes vurderinger av fyllsetningene i kategori 3 avslører et påfallende fellestrekk ved alle informantenes tilegnelse av finittmorfologi. Alle informantene vurderer fire av fire konstruksjoner med kopula korrekt. Dette tilsier at alle informantene, uansett alder, startalder og antall år med undervisning, har tilegnet seg kopulatvngen i norsk. Hagen (2001) knytter, som nevnt, tilegnelsen av kopula til tilegnelsen av finittdistinksjonen ettersom kopulatvang innebærer at alle norske setninger må ha minst ett finitt verb til stede for bære tempus. Informantenes vurderinger av fyllsetningene med kopula impliserer dermed at informantene har den grammatiske kompetansen som skal for til å avgjøre hva et finitt verb er og for å vurdere hvorvidt en setning inneholder et finitt verb eller ikke. Denne kompetansen impliserer at finittdistinksjonen kan være til stede i informantenes mellomspråk selv om informantene ikke ser ut til å ha tilegnet seg finittmorfologi.

5.1.1 Søskenparets tilegnelsesprosess av finittmorfologi

Etter å ha sett nærmere på alle informantenes tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi, fokuserer jeg på hva søsknens vurderinger impliserer om deres grammatikk og drøfter mulige bakenforliggende årsaker for vurderingene. Informant F skiller seg fra informant C, som nevnt, ved å akseptere flere konstruksjoner med avvikende finittmorfologi enn informant C, men det finnes likevel likheter i søskenparets vurderinger av disse konstruksjonene. Ved test 2 vurderer søskenparet konstruksjonene i underkategori 2b helt likt. Begge informantene avviser konstruksjonen som inneholder infinitiv istedenfor perfektum partisipp (19). Denne vurderingen impliserer at begge informantene respekterer tempusdistinksjonen ettersom de ikke tillater en sammenblanding av fortidsform med ikke-fortidsform. Begge søsknene avviser

---

²⁸ Det er påfallende at både informant G og D oppnår overraskende lave korrekte skårer på verbflytting og finittmorfologi fordi de henholdsvis har hatt fem og fire år med norskundervisning. Ettersom jeg har lite informasjon om informantenes bruk av norsk og andre språk, er det vanskelig å si noe sikkert om årsaken til dette, men transfer fra engelsk kan være en mulig forklaring.

også den ikke-akseptable konstruksjonen der perfektum partisipp er sammenblandet med preteritum (18), noe som impliserer at finittdistinksjonen er til stede i mellomspråket. Imidlertid aksepterer både informant C og F hjelpeverbskonstruksjonen med to verb i presens (20), og dermed blander informantene mellom infinitiv og presens, noe som bryter med finittdistinksjonen. Med andre ord vurderer søskenparet to tilsynelatende like konstruksjoner ulikt, men setning (20) inneholder et verb med regelrett bøying, i motsetning til setning (18). Søskenparets vurderinger kan derfor skyldes at de har større vanskeligheter med tilegnelsen av regelrett bøying enn med uregelrett bøying, noe som er i tråd med White og Prévost studie (Ionin, 2013:520). Følgelig kan det se ut til at søskenparet har tilegnet seg finittdistinksjonen, noe som også støttes av tilegnelsen av kopulativningen i norsk. Likevel har de vanskeligheter med finittmorfologien. Dersom søskenparet har tilegnet seg V2 og finittdistinksjonen er til stede, er det påfallende at de aksepterer en rekke konstruksjoner med manglende og avvikende finittmorfologi. Dermed ser det ut til at disse vurderingene har en annen bakenforliggende årsak enn at de syntaktiske projeksjonene for V2 (C) og finittethet (T) ikke er til stede, altså finnes forklaringen utenfor det syntaktiske domenet.

Påvirkning fra det trønderske talemålet kan være en mulig forklaring på informantenes aksept av hovedverb og hjelpeverb med manglende finittmorfologi. I det trønderske talemålet er infinitiv- og presens-formen av svake verb ofte homofone fordi r-endelsen i presens vanligvis ikke realiseres (Mæhlum og Røynealand, 2012:79). Dermed kan dette talemålstrekket som fører til homofone infinitiv- og presens-former være årsaken til at informant F konsekvent aksepterer de ikke-akseptable konstruksjonene i 1b der hovedverbet mangler finittmorfologi. Dersom dette talemålstrekket ligger til grunn for informant Fs aksept for disse ikke-akseptable setningene, skulle den samme påvirkningen fra talemålet kunne spores hos den yngste av søsknene, men informant C avviser to av tre av disse konstruksjonene med manglende finittmorfologi. Dette tyder på at innputt fra det trønderske talemålet ikke alene kan forklare søskenparets aksept for manglende finittmorfologi.

Hypotesen om manglende bøying i overflaten (Lardiere, 1998, 2000) kan derimot bidra til å forklare informant Fs aksept for manglende finittmorfologi. Diskrepansen mellom verbflytting og finittmorfologi i tilegnelsesprosessen til informant F impliserer at hun flytter verbet til T der verbet tilordnes tempus, men at det korrelerende bøyingsaffikset ikke realiseres. Ifølge hypotesen om manglende synlig bøying blir ikke bøyingsaffikset realisert grunnet et problem i grensesnittet mellom den morfologiske undermodulen og den fonologiske undermodulen. Følgelig impliserer hypotesen at informant F aksepterte konstruksjonene med manglende finittmorfologi fordi slike bøyingsaffiks sannsynligvis ikke

realiseres i den språklige produksjonen hennes. Innenfor forskningen på S2-tilegnelse av uttale antas det en positiv korrelasjon mellom persepsjons- og produksjonsferdigheter (Husby, 2015:341). Dette innebærer at S2-innlæreren må ha oppfattet de relevante distinksjonene i talt språk før han eller hun vil kunne internalisere dem, og dermed vil persepsjon kunne påvirke produksjonen og performansen. Altså forutsetter tilegnelse av et fonologisk system også en korrekt persepsjon av S2-innputten. Tilegnelsen av språkspesifikke perseptuelle kategorier har vist seg å være svært sårbar for modningsbegrensninger (Husby, 2015:350). Dette medfører at brudd mellom morfologimodulen og fonologimodulen kan skyldes manglende oppfattelse av S2-fonologien, noe som vil påvirke tilegnelsen og produksjonen til S2-innlæreren. Dermed vil hypotesen om manglende bøyning i overflaten også kunne brukes som forklaringsmodell for informant Fs akseptabilitetsvurderinger fordi persepsjon og performanse har nær sammenheng. Altså kan ikke denne informanten gjøre en korrekt akseptabilitetsvurdering dersom hun ikke oppfatter bøyingsaffikset i S2-innputten. Aksepten for avvikende og manglende finittmorfologi skyldes altså ikke fravær av den syntaktiske tempusprosjeksjonen, men brudd i oversettelsen mellom morfologimodulen og fonologimodulen som kan skyldes manglende persepsjon.

Jeg finner ikke en like stor diskrepans mellom verbflytting og finittmorfologi i informant Cs tilegnelsesprosess. Ettersom det kun er startalderen som skiller søsknene, impliserer dette at forskjellen i tilegnelsesprosessen skyldes nettopp startalderen. Som Meisel (2013) påpeker, finnes det lite empiri og teori som predikerer hvilke grammatiske fenomener som påvirkes av modningsbegrensninger, når begrensningene oppstår og hvordan denne alderseffekten vil påvirke tilegnelsesprosessen. Med utgangspunkt i de tentative dataene fra dette søskenparet, kan det se ut til at den optimale, sensitive perioden for tilegnelse av finittmorfologi sannsynligvis avtar etter startalderen til den yngste av søknene (7 år) og før startalderen til den eldste av søknene (11 år). Altså impliserer disse resultatene at startalderen for andrespråkstilegnelsen kan påvirke grensesnittet mellom den fonologiske modulen og den morfologiske modulen.

5.2 Andrespråkstilegnelse av finitte hovedverb og finitte hjelpeverb

Jeg har altså funnet en diskrepans mellom søsknenes tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi som indikerer en aldersmessig forskjell i tilegnelsesprosessen av V2 og finittet i norsk som andrespråk. Videre ser jeg nærmere på søsknenes tilegnelsesprosess av hovedverb og hjelpeverb for å undersøke om det avdekkes eventuelle aldersmessige

forskjeller i denne tilegnelsesprosessen. Deretter kommenterer jeg også støtteinformantenes tilegnelsesprosess.

5.2.1 Søskenparet

Søskenparet ble testet to ganger, og begge søsknene økte antall korrekte svar fra test 1 til test 2. Dette impliserer at jeg også skal kunne spore en utvikling i tilegnelsen systemet for finite hovedverb og hjelpeverb. Ved test 1 aksepterer informant C alle setningene i kategori 1, noe som tyder på en lite stabilisert grammatikk. Ettersom informant C dermed aksepterer alle V3-konstruksjonene inkludert konstruksjonen der negasjonen opptrer til venstre for hovedverbet, impliserer dette at informanten også aksepterer konstruksjoner der hovedverbet ikke er flyttet til T. Videre aksepterer informant C også alle konstruksjonene der hovedverbet mangler finittmorfologi. Følgelig antar jeg at informant C ikke har tilegnet seg reglene for finite hovedverb ved test 1. Informant C ser heller ikke ut til å ha tilegnet seg systemet for finite hjelpeverb fordi han også aksepterer to av tre V3-konstruksjoner med hjelpeverb, aksepterer to av tre hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi og avviser tre av åtte V2-konstruksjoner. Med andre ord kan informant C befinne seg i den såkalte fase 1 av læringsløypa for finitthet og V2, altså er hverken finite leksikalske hovedverb og hjelpeverb tilegnet da test 1 fant sted.

Det ser heller ikke ut til at informant F har tilegnet seg verbflytting av hovedverb ved test 1. Hun aksepterer nemlig to av tre ikke-akseptable V3-konstruksjoner og to av tre ikke-akseptable konstruksjoner der hovedverbet har manglende finittmorfologi. Imidlertid avviser informant F, i motsetning til informant C, konstruksjonen der negasjonen står før hovedverbet. Dette impliserer at informanten ikke konsekvent aksepterer konstruksjoner der hovedverbet er flyttet til T, og at informanten ikke befinner seg i den såkalte fase 1. Når det gjelder tilegnelsen av finite hjelpeverb, aksepterer informant F kun én²⁹ av V3-konstruksjonene. Dermed kan jeg anta at hun flytter hjelpeverbet til T. Ettersom hjelpeverbet, men ikke hovedverbet, flyttes til T, kan informanten befinne seg i den såkalte fase 2 av den antatte læringsløypa for finitthet og V2.

Resultatene fra test 2 illustrerer at både informant C og F har hatt en utvikling i tilegnelsesprosessen av verbflytting av både hovedverb og hjelpeverb. Informant C (2) avviser konstruksjonen der negasjonen står til venstre for hovedverbet, og jeg antar derfor at informanten ikke lenger befinner seg i den såkalte fase 1. Denne antagelsen underbygges

---

²⁹ Denne setningen (15) er det kun én informant som vurderer korrekt dersom vi ser bort fra test 2 av søskenparet. Altså kan informant Fs aksept av denne ikke-akseptable konstruksjonen skyldes noe annet ved setningen enn informantens manglende tilegnelse av strukturen.

ytterligere av at informant C har seks av seks riktige i underkategori 1c i tillegg til to av tre korrekte svar i underkategori 1a og 1b. Dette impliserer at færre ikke-akseptable konstruksjoner er til stede i mellomspråksgrammatikken enn ved test 1, og at hovedverbet nå flyttes til T³⁰. Alt i alt tyder dette på at informant C (2) har tilegnet seg verbflytting av hovedverb samt at informant C kan befinne seg i den såkalte fase 3 av læringsløypa. Dersom informant C følger den antatte læringsløypa for finitthet og V2 skal informanten også ha gått gjennom fase 2, noe som også innebærer at han skal ha tilegnet seg perfektum på dette tidspunktet. Imidlertid er informantens vurderinger av hjelpeverbskonstruksjonene i kategori 2 mindre entydige enn vurderingene av hovedverbskonstruksjonene. Informanten har tre av tre korrekte svar i 2a, noe som impliserer at informanten også flytter hjelpeverb til T, men informanten har kun to av fem korrekte vurderinger i 2b og fem av åtte korrekte vurderinger i 2c. Informantens resultater fra disse underkategoriene kan tyde på at strukturen for hjelpeverb er til stede i mellomspråksgrammatikken, men at strukturen ikke har stabilisert seg. Med andre ord gir disse vurderingene uttrykk for at hjelpeverbskonstruksjonen ikke er fullstendig tilegnet, noe som impliserer at den såkalte fase 2 ikke er fullført. Følgelig impliserer dataene at tilegnelsesprosessen av finitte hovedverb og hjelpeverb foregår samtidig hos informant C ettersom han har tilegnet seg hovedverb (fase 3) før hjelpeverbskonstruksjonen er fullstendig tilegnet (fase 2). Jeg finner dermed evidens for at informant C, S2-barn, er mindre avhengig av en analytisk fase-for-fase tilegnelsesprosess enn den tilegnelsesprosessen som den antatte læringsløypa for S2-voksne indikerer fordi tilegnelsesprosessene for finitte hovedverb og finitte hjelpeverb tilsynelatende foregår samtidig hos denne informanten.

Resultatene til informant F (2) viser lignende tendenser som hos informant C. Informant F har tre av tre korrekte svar i underkategori 1a, noe som impliserer at hovedverb flyttes til T. Imidlertid har denne informanten ingen korrekte svar i underkategori 1b og utelukkende korrekte svar i underkategori 1c, noe som indikerer at både hovedverb med manglende og korrekt finittmorfologi aksepteres i mellomspråksgrammatikken til denne informanten. Følgelig er ikke strukturen for finitte hovedverb fullstendig tilegnet, altså indikerer akseptabilitetsvurderingene at informanten ikke befinner seg i den såkalte fase 3. Videre har informanten også tre av tre korrekte svar i underkategori 2a, noe som impliserer at hjelpeverb flyttes til T fordi V3-konstruksjonene avvises. Når det gjelder finittmorfologien til hjelpeverb hos denne informanten, aksepterer informanten tre av fem ikke-akseptable

---

³⁰ Denne setningen (1) som informant C aksepterer av de ikke-akseptable V3-konstruksjonene i 1a, er det kun én informant som vurderer korrekt. Altså kan informant Cs aksept av denne ikke-akseptable konstruksjonen skyldes noe annet ved setningen enn manglende tilegnelse av verbflytting hos informanten.

hjelpeverbskonstruksjoner i 2b og åtte av åtte akseptable hjelpeverbskonstruksjoner i 2c. Strukturen for finitte hjelpeverb kan dermed sies å være tilegnet i større grad enn strukturen for finitte hovedverb hos informant F når det gjelder morfologi fordi hun aksepterer 100 % av de ikke-akseptable hovedverbskonstruksjonene i 1b, men aksepterer 60 % av de ikke-akseptable hjelpeverbskonstruksjonene i 2b. Ved dette testtidspunktet har informanten hverken tilegnet seg finitte hjelpeverb eller finitte hovedverb fullstendig, men informanten er sannsynligvis kommet lengre i tilegnelsesprosessen av finitte hjelpeverb enn hovedverb. Dette indikerer at informanten fremdeles kan befinne seg i den såkalte fase 2, men også at tilegnelsesprosessen for finitte hjelpeverb og hovedverb ser ut til å foregå samtidig også for informant F. Jeg finner dermed i liten grad entydig evidens for at denne informanten følger læringsløypa for voksne ettersom tilegnelsesprosessen av finitte hovedverb og hjelpeverb ser ut til å foregå samtidig. Altså tyder disse resultatene på at tilegnelsen av hovedverb sannsynligvis ikke etterfølger tilegnelsen av hjelpeverb hos barn slik som den antatte læringsløypa for voksne S2-innlærere innebærer.

For å oppsummere søskenparets tilegnelsesprosess, så finner jeg både likheter og ulikheter mellom tilegnelsesprosessene av finitte hovedverb og hjelpeverb hos søskenparet. Ved test 2 antar jeg at informant C har tilegnet seg verbflytting av både hovedverb og hjelpeverb og finittmorfologi av finitte hovedverb, men han har ikke tilegnet seg finittmorfologi for hjelpeverb fullstendig. Det ser dermed ut til at denne informantens tilegnelse av finitte hovedverb og hjelpeverb ikke følger Dimroths (2008) læringsløype, men at tilegnelsesprosessene foregår samtidig. Ved test 2 kan det se ut til at informant F har tilegnet seg verbflytting av hovedverb og hjelpeverb, men at hun har ikke tilegnet seg finittmorfologi for hverken hovedverb eller hjelpeverb. Dette tyder på at informant F heller ikke følger læringsløypa fordi resultatene viser at tilegnelsesprosessen av hovedverb og hjelpeverb også hos informant F, foregår mer eller mindre samtidig. Følgelig finner jeg ikke entydig evidens for at tilegnelse av perfektum er en forutsetning for tilegnelse av finitte hovedverb, og dermed heller ikke for at V2 og finittet først og fremst tilegnes ved hjelp av hjelpeverb. Altså fremstår tilegnelse av hjelpeverb som mindre viktig for tilegnelsen av hovedverb i andrespråkstilegnelse hos barn ettersom det ser ut til at hovedverb og hjelpeverb tilegnes samtidig hos S2-barn, slik som i førstespråkstilegnelse der ulike fenomener tilegnes samtidig eller i såkalte klynger (Eide, 2015:172).

5.2.1 Støtteinformantene

Resultatene fra de øvrige informantene viser at tilegnelsesprosessen av systemet for hjelpeverb og hovedverb hos disse informantene også ser ut til å skille seg fra læringsløypa for voksne. Jeg fant likheter mellom informant A, B og C (1) sin tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi. Når det gjelder tilegnelsesprosessen av finite hovedverb og hjelpeverb, derimot, finner jeg ulikheter mellom disse informantene. I motsetning til informant C, aksepterer hverken informant A eller B konstruksjonen der negasjonen står til venstre for hovedverbet (3). Dette tyder dermed på at både informant A og B sannsynligvis er over den såkalte fase 1. Imidlertid er setning (3) den eneste konstruksjonen som disse informantene avviser i underkategori 1a og 1b. Følgelig antar jeg at hverken A eller B har tilegnet seg finite hovedverb fullstendig. I likhet med C (1) aksepterer disse informantene tre av fem ikke-akseptable konstruksjoner med hjelpeverb med avvikende finittmorfologi. I tillegg aksepterer informant A og B henholdsvis to og tre av tre V3-konstruksjoner med hjelpeverb. Disse resultatene impliserer at informantene heller ikke har tilegnet seg systemet for finite hjelpeverb fullstendig. Tilegnelsesprosessen for finite hovedverb og hjelpeverb har startet hos informant A og B, men har enda ikke stabilisert seg, i likhet med tilegnelsesprosessen til informant C (1) ved test 1.

I motsetning til informant A og B aksepterer informant D konstruksjonen der negasjonen står til venstre for hovedverbet (3), noe som kan være en indikasjon på fase 1 av læringsløypa. Imidlertid har informant D flere korrekte svar enn de andre informantene når det gjelder finittmorfologi. Likevel reflekteres ikke de korrekte vurderingene av finittmorfologi i de korrelerende vurderingene av verbflytting fordi han aksepterer henholdsvis tre av tre og to av tre V3-konstruksjoner i underkategori 1a og 2a. Følgelig gir resultatene til informant D inntrykk av at tilegnelsesprosessene for finite hovedverb og hjelpeverb har startet, men er ikke fullstendig tilegnet.

Informant E avviser også setning (3) der negasjonen står til venstre for hovedverbet, noe som indikerer at hun ikke befinner seg i fase 1 av den såkalte læringsløypa. Denne informanten har to av tre korrekte svar i underkategori 1a, men ingen korrekte svar i 1b. Dette kan tyde på at verbflytting av hovedverb er tilegnet, men at tilegnelsen av finittmorfologi henger etter. Med andre ord kan denne informantens tilegnelse ligne informant F sin asymmetriske tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi. Denne antagelsen forsterkes av informant E sine resultater fra kategori 2 der hun også har tre av tre korrekte svar i underkategori 2a, men har tre av fem korrekte svar i 2b. Det vil si at hun kan ha tilegnet seg verbflytting av hjelpeverb, men at også tilegnelsen av finittmorfologi for hjelpeverb henger

etter. Følgelig finner jeg samme tendens som hos informant F der tilegnelsen av både finitte hovedverb og hjelpeverb har startet, men tilegnelsen av finittmorfologien henger etter tilegnelsen av verbflytting.

Ettersom informant G har hatt fem år med norskundervisning antar jeg at denne informanten ikke befinner seg i fase 1, noe avvisningen av setning (3) støtter. Tilegnelsesprosessen av både hovedverb og hjelpeverb har startet, og denne informanten utmerker seg ved å ha to av tre korrekte svar i underkategori 1b og fire av fem korrekte svar i underkategori 2b. Imidlertid aksepterer informanten to hovedverbskonstruksjoner med V3 og tre hjelpeverbskonstruksjoner med V3. Jeg ser dermed motsatt tendens hos informant G sammenlignet med hos informant E og F fordi det er verbflyttingen som henger etter hos denne informanten. Med andre ord ser det ut til at tilegnelsesprosessen av finitte hjelpeverb og hovedverb har startet, men at systemene ikke er fullstendig tilegnet blant annet grunnet vanskeligheter med verbflytting.

Med andre ord finner jeg både ulikheter og likheter mellom tilegnelsesprosessen hos støtteinformantene og søskenparets tilegnelsesprosess. Tilegnelsesprosessen hos informant D og G skiller seg fra søskenparets, mens tilegnelsesprosessen til A og B har likhetstrekk med tilegnelsesprosessen til informant C (1) og tilegnelsesprosessen til informant E ligner informant F (2). Imidlertid kompliseres en direkte sammenligning mellom kjerneinformantene og støtteinformantene av varierende eksterne faktorer for S2-tilegnelsen.

5.3 Konklusjon: Alder og andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet

Hovedfokuset for denne analysen har vært forholdet mellom alderen og andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet i norsk hos et søskenpar (åtte og tolv år) og fem støtteinformanter (seks til 15 år). Jeg har analysert informantenes akseptabilitetsvurderinger for å finne eventuelle aldersmessige forskjeller mellom informantenes tilegnelsesprosess av V2 og finitthet i norsk. Analysen har tatt utgangspunkt i Dimroths (2008) læringsløype og Schwartz' (2004a) forklaringsmodell, som ble presentert i delkapittel 2.2.

Dimroths (2008) læringsløype for finitthet og V2 for voksne S2-innlærere tar utgangspunkt i antakelsen om at hjelpeverb har en spesiell rolle i voksnes S2-tilegnelse av V2 og finitthet. S2-voksne ser ut til å tilegne seg systemet for verbflytting og finitthet for hovedverb først etter at systemet for verbflytting og finitthet for hjelpeverb er tilegnet. Jeg finner ikke en tilsvarende tendens i mine informanters tilegnelsesprosess. Resultatene til informant C (2), som er åtte år, indikerer at denne informanten har tilegnet seg verbflytting av

finite hovedverb og at hjelpeverbskonstruksjonen er til stede i mellomspråksgrammatikken, men at denne strukturen ikke har stabilisert seg. Dette impliserer at informant C har tilegnet seg hovedverb (fase 3) før hjelpeverbskonstruksjonen (fase 2) er fullstendig tilegnet. Ettersom tilegnelsesprosessene foregår samtidig, minner informantens tilegnelsesprosess mer om S1-tilegnelse enn den analytiske fase-for-fase læringsløypa som voksne S2-innlærere følger.

Resultatene til informant F (2), som er tolv år, indikerer at informanten sannsynligvis har kommet lengre i tilegnelsesprosessen av finite hjelpeverb enn hovedverb. Dette kan bety at hun befinner seg i fase 2 av læringsløypa for voksne, men også at tilegnelsesprosessene av finite hovedverb og hjelpeverb foregår samtidig også hos denne informanten. Jeg finner derfor i liten grad entydig evidens for at informant F, som gitt enkelte definisjoner kan betegnes som S2-voksen, følger læringsløypa for voksne ettersom tilegnelsesprosessen av finite hovedverb og hjelpeverb ser ut til å foregå samtidig. Tilegnelsesprosessen hennes skiller seg dermed fra voksne S2-innlærere. Jeg velger derfor å karakterisere denne prosessen som S2-tilegnelse hos eldre barn snarere enn S2-tilegnelse hos voksne.

Resultatene til støtteinformantene gjenspeiler tendensen hos søskenparet ettersom tilegnelsesprosessene av finite hovedverb og hjelpeverb ser ut til å foregå samtidig også hos disse informantene. Ettersom ingen av informantene tilsynelatende følger læringsløypa, finner jeg ikke evidens for at tilegnelse av perfektum er en forutsetning for tilegnelse av finite hovedverb hos S2-barn. Altså finner jeg ikke evidens for at disse S2-innlærerne først og fremst tilegner seg V2 og finittet ved hjelp av hjelpeverb slik læringsløypa for V2 og finittet for voksne innebærer. Basert på denne studiens datagrunnlag fremstår dermed tilegnelse av hjelpeverb mindre viktig for tilegnelse av hovedverb for S2-barn enn hos S2-voksne. Dette innebærer også at jeg ikke finner et tilsvarende skille mellom tilegnelsesprosessene til søskenparet som Dimroth (2008) fant hos sitt søskenparet. Dette kan blant annet skyldes forskjellen i startalder for S2-tilegnelsen mellom den eldste av søsknene i Dimroth (2008), 14 år, og i denne studien, elleve år. Denne aldersforskjellen bidrar sannsynligvis til at Dimroths informant følger læringsløypa for voksne, og at denne studiens informant ikke gjør det.

Når det gjelder tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi finner jeg evidens for at informant C (2) og F (2) mestrer V2 uten å ha tilegnet seg korrekt finittmorfologi. Følgelig finner jeg evidens hos disse informantene som underbygger antakelsen om at tilegnelsen av V2 og finittmorfologi er uavhengige prosesser i S2-tilegnelse, i likhet med Tran (2005), noe som står i kontrast til det kausale forholdet mellom V2 og finittet i S1-tilegnelse.

Videre finner jeg en interessant diskrepans i forholdet mellom søskenparets aksept for manglende verbflytting og avvikende finittmorfologi. I tilegnelsesprosessen av verbflytting og finittmorfologi finner jeg en tydelig positiv utvikling fra test 1 til test 2 hos informant C. Informant F har også en positiv utvikling i tilegnelsen av verbflytting, imidlertid har hun hatt en negativ utvikling i tilegnelsen av finittmorfologi. Dette medfører en signifikant diskrepans (77,8 %) mellom hennes tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi ved test 2. Tilegnelsen av finittmorfologi henger altså betydelig etter tilegnelsen av verbflytting. Differansen mellom korrekt skår for verbflytting og finittmorfologi hos informant C er betydelig (50,4 %) lavere enn diskrepansen hos informant F. Følgelig finner jeg evidens for et skille mellom tilegnelsesprosessen av finittmorfologi hos informant F, eldre S2-barn, og informant C, yngre S2-barn. Denne diskrepansen kan til dels forklares med Schwartz' (2003) hypotese om asymmetrisk tilegnelse og Schwartz' (2004a) modell om aldersbegrenset domene. Søskenparets resultater passer overens med denne forklaringsmodellens tilnærming til tilegnelsen av syntaks, men bare til dels med tilegnelsen av finittmorfologi. Jeg finner forskjellen mellom informant C og F sin tilegnelse av finittmorfologi som denne modellen predikerer. Imidlertid kan modellen bare forklare tilegnelsen av finittmorfologi til informant F og ikke informant C fordi hans tilegnelsesprosess ikke ligner S1-barns tilegnelsesprosess slik modellen predikerer. Informant C ser altså ut til å tilegne seg finittmorfologi raskere enn informant F, i likhet med den yngste av søsknene i Dimroth (2008) som også tilegnet seg finittmorfologi raskere enn sin eldre søster.

Hypotesen om manglende bøyning i overflaten (Lardiere 1998, 2000) bidrar til å forklare diskrepansen mellom tilegnelsen av verbflytting og finittmorfologi hos informant F. Diskrepansen impliserer at hun flytter verbet til T, men at det korrelerende bøyingsaffikset ikke realiseres. Hypotesen forklarer dette med et brudd i oversettelsen mellom morfologimodulen og fonologimodulen. Ettersom jeg ikke finner en like stor diskrepans i tilegnelsesprosessen til informant C som hos informant F, tyder det på at forskjellen skyldes søsknens startalder. Dermed gir søskenparets resultater evidens for at alder kan ha betydning for tilegnelsesprosessen, og at den optimale, sensitive perioden for tilegnelse av finittmorfologi avtar etter syvårsalderen. Altså impliserer de tentative resultatene fra søskenparet at startalderen for andrespråkstilegnelsen kan påvirke grensesnittet mellom den fonologiske modulen og den morfologiske modulen.

Ved å analysere informantenes resultater i lys av Dimroth (2008) og Schwartz (2004a) finner jeg både forskjeller og likheter mellom søskenparets tilegnelsesprosess. Søskenparets tilegnelsesprosess av finite hovedverb og hjelpeverb skiller seg fra den antatte

læringsløypa for voksne fordi begge søsknene, som jeg velger å betegne som S2-barn, ser ut til å tilegne seg systemene for hovedverb og hjelpeverb samtidig. Dermed impliserer disse dataene at det kan være en forskjell mellom tilegnelsesprosessen av systemet for hjelpeverb og hovedverb hos S2-barn og S2-voksne. S2-barn ser ut til å tilegne seg verbsystemene samtidig og er dermed mindre avhengig av en analytisk fase-for-fase tilegnelse der tilegnelse av systemet for hjelpeverb skjer før tilegnelse av reglene for hovedverb.

Videre indikerer søskenparets resultater at tilegnelsesprosessene av finittet og V2 er uavhengige prosesser. Verbflytting er tilsynelatende til stede i mellomspråket, til tross for at strukturen for morfologisk uttrykt tempus, som indikerer tilegnelse av finittet, ikke ser ut til å være fullstendig tilegnet. Disse strukturene tilhører ulike grammatiske domener og kan dermed ha ulike sensitive perioder for tilegnelse. Det kan se ut til at søskenparet har tilegnet seg verbflytting og til dels også finittetsdistinksjonen, men har problemer med realiseringen av finittmorfologi. I tillegg finner jeg også en forskjell mellom søsknenes tilegnelsesprosess av finittmorfologi. Den asymmetriske tilegnelsesprosessen av finittmorfologi hos informant F impliserer at det også finnes forskjeller mellom tilegnelsesprosessen til yngre og eldre barn. Etersom disse resultatene ikke bare indikerer forskjeller mellom S2-voksne og S2-barn, men også indikerer at det finnes forskjeller mellom yngre S2-barn og eldre S2-barn, tyder dette på at det er relevant å opprettholde disse aldersinndelingene i videre forskning. Forskjellene mellom S2-voksne, yngre S2-barn og eldre S2-barn kan tilsynelatende skyldes optimale, sensitive perioder for tilegnelse av ulike grammatiske domener. Imidlertid vil langt flere studier, spesielt longitudinelle, være nødvendig for å kunne konkludere nærmere om alderens betydning for andrespråkstilegnelsesprosessen.

6 Avslutning

Denne studien viser at det kan forekomme aldersmessige forskjeller i andrespråkstilegnelsesprosessen av V2 og finitthet. Jeg finner evidens for at tilegnelsesprosessen av finitthet og V2 hos S2-barn kan skille seg fra den antatte tilegnelsesprosessen hos voksne. Det ser dermed ikke ut til at tilegnelse av systemet for hjelpeverb er en forutsetning for tilegnelse av reglene for finite hovedverb i tilegnelsesprosessen til søskenparet. Videre finner jeg også evidens for at det kan forekomme forskjeller mellom yngre S2-barn og eldre S2-barn fordi det er ulikt forhold mellom søsknenes tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi. I tillegg kan dette også antyde at V2 og finitthet tilegnes som uavhengige prosesser i andrespråkstilegnelsen av norsk. Med andre ord gir denne studien evidens for at forskning på andrespråkstilegnelsesprosessen, og ikke utelukkende sluttnivået av tilegnelsen, kan gi kunnskap om hvilken betydning alder har for andrespråkstilegnelse.

Imidlertid er datagrunnlaget i denne studien begrenset. Én tverrsnitt-studie av tilegnelsesprosessen til ett søskenpar og fem støtteinformanter gir på langt nær nok data til å kunne konkludere om aldersmessige forskjeller i S2-tilegnelsesprosessen. Likevel kan denne studien gi indikasjoner om at slike forskjeller kan forekomme. Dermed vil denne studien kunne være utgangspunkt for tverrsnitt-studier med flere informanter og longitudinelle studier med fokus på alder og andrespråkstilegnelsesprosessen av grammatiske fenomener i norsk.

Personlig tror jeg spesielt metodekapitlet kan være nyttig for andre som ønsker å bruke akseptabilitetsvurderinger som metode for å samle inn språkdata fra barn i ulike aldre. Ettersom studier med barn som informanter oftest bruker produksjonsdata, var det utfordrende å skulle bruke en annen metode uten å ha andres erfaringer å støtte seg til. Imidlertid har dette bidratt til at jeg har utviklet en metodisk bevissthet. Alt i alt tror jeg det var under utformingen og utprøvingen av testen, i tillegg til under analysen av de innsamlede dataene, at jeg lærte mest. Det er også enkelte metodiske valg jeg hadde revurdert dersom jeg skulle ha gjort noe annerledes i denne studien. For eksempel kunne jeg tenkt meg å ha vært mer delaktig i utvelgelsesprosessen av støtteinformantene. Jeg vet at strengere kriterier ville ha begrenset antallet tilgjengelige informanter betraktelig, men da hadde det vært lettere å sammenligne støtteinformantene med søskenparet.

7 Sammendrag

Et viktig område innenfor andrespråksforskningen har vært hvorvidt det finnes en kritisk periode for andrespråkstilegnelse. Denne masteroppgaven fokuserer på alderens betydning for andrespråkstilegnelsen av V2 og finitthet i norsk. Jeg har sett nærmere på tilegnelsesprosessen av systemet for finite hovedverb og hjelpeverb og forholdet mellom verbflytting og finittmorfologi i tilegnelsesprosessen hos barn i ulike aldre for å undersøke om det avdekkes aldersmessige forskjeller i tilegnelsesprosessen.

Datagrunnlaget for denne oppgaven er akseptabilitetsvurderinger fra et søskenpar (kjerneinformanter) og fem støtteinformanter i alderen seks til 15 år. Kjerneinformantene ble testet to ganger med fire måneders mellomrom, mens støtteinformantene ble testet én gang. Testen inneholdt 40 setningskonstruksjoner som hadde til hensikt å teste tilegnelsen av finite hjelpeverb og hovedverb og tilegnelsesprosessen av verbflytting og finittmorfologi. Dette muliggjorde en sammenligning mellom tilegnelsesprosessen av hovedverb og hjelpeverb hos den enkelte informant og i lys av disse språkdataene har jeg sett nærmere på den enkelte informants tilegnelse av V2 og finittdistinksjonen i norsk.

Jeg drøftet resultatene i lys av Dimroths (2008) læringsløype for finitthet og V2 for voksne. Jeg fant evidens for at S2-barnas tilegnelsesprosess av systemet for finite hjelpeverb og hovedverb skiller seg fra S2-voksnes antatte tilegnelsesprosess. Disse S2-barna ser ut til å tilegne seg systemene for finite hovedverb og hjelpeverb samtidig og ikke i atskilte faser der tilegnelse av hjelpeverb er en forutsetning for tilegnelse av leksikalske hovedverb. Resultatene til søskenparet viser også en interessant diskrepans i forholdet mellom tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi. Søskenparet ser ut til å ha tilegnet seg verbflytting ved test 2, men har likevel høy aksept for avvikende eller manglende finittmorfologi. Jeg finner en spesielt signifikant diskrepans mellom den eldste av søsknens tilegnelse av verbflytting og finittmorfologi. Denne asymmetriske tilegnelsen der tilegnelsen av finittmorfologi henger betydelig etter tilegnelsen av verbflytting gir evidens for et skille mellom tilegnelsesprosessen av finittmorfologi hos yngre S2-barn og eldre S2-barn. Dette skillet støttes blant annet av modellen om aldersbegrenset domene (Schwartz, 2004a). Resultatene i denne oppgaven indikerer dermed at aldersmessige forskjeller i S2-tilegnelsesprosessen av V2 og finitthet kan forekomme, noe som også impliserer at det finnes sensitive perioder for andrespråkstilegnelsen av ulike domener.

8 Litteraturliste

- Amaral, L. & Roeper, T. (2014). "Multiple Grammars and second language representation". *Second Language Research*, 30, 3-36.
- Blom, E. (2008). "Testing the Domain-by-Age Model". I B. Haznedar & E. Gavrusseva (red.): *Current trends in child second language acquisition: A generative perspective*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 271-300.
- Blom, E., Poliššenská, D. & Weerman, F. (2006). "Effects of age on the acquisition of agreement inflection". *Morphology*, 16, 313-336.
- Cowart, W. (1997). *Experimental syntax: applying objective methods to sentence judgments*, Thousand Oaks, California, Sage.
- Dekeyser, R. M. (2013). "Age effects in second language learning: Stepping stones toward better understanding". *Language Learning*, 63, 52-67.
- Dimroth, C. (2008). "Age Effects on the Process of L2 Acquisition? Evidence From the Acquisition of Negation and Finiteness in L2 German". *Language Learning*, 58, 117-150.
- Eide, K. M. (2015). "Tilegnelse av verbale kategorier". I K.M. Eide (red.): *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag, 135-195. [Upublisert manus]
- Eide, K. M. & Busterud, G. (2015). "Kompetanse og performanse: Kunnskap og produksjon". I K.M. Eide (red.): *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag, 19-57. [Upublisert manus]
- Foster-Cohen, S. (2001). "First language acquisition... second language acquisition: 'What's Hecuba to him or he to Hecuba?'". *Second Language Research*, 17, 329-344.
- Hagen, J. E. (2001). "Finittkategoriens kritiske karakter i norsk som andrespråk". I A. Golden & H. Uri (red.): *Andrespråk, tospråklighet, norsk*. Oslo: Unipub forlag, 45-57.
- Haznedar, B. & Gavrusseva, E. (2013). "Childhood second language acquisition". I J. Herschensohn & M. Young-Scholten (red.): *The Cambridge Handbook of Second Language Acquisition*. West Nyack: Cambridge University Press, 338-352.
- Herschensohn, J. & Stevenson, J. (2003). "Failed Features or Missing Surface Inflection? Child L2A of Spanish Morphology". I B. Beachley, A. Brown & F. Conlin (red): *Proceedings of the 27th annual Boston University Conference on Language Development*. Somerville, Mass.: Cascadilla Press, 299-310.
- Herschensohn, J. R. (2007). *Language development and age*. Cambridge, Cambridge University Press, 134-151.
- Hulstijn, J. H. (2010). "Measuring second language proficiency". I E. Blom & S. Unsworth (red.): *Experimental methods in language acquisition research*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 185-199.
- Husby, O. (2015). "Andrespråk og uttale". I K.M. Eide (red.): *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag, 325-400 [Upublisert manus]
- Hyltenstam, K. & Abrahamsson, N. (2003). "Maturational Constraints in SLA". I C. Doughty & M.H. Long (red.): *The Handbook of Second Language Acquisition*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 539-588.
- Ionin, T. (2012). "Formal Theory-Based Methodologies". I A. Mackey & S.M. Gass (red.): *Research Methods in Second Language Acquisition: A Practical Guide*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 30-52.
- Ionin, T. (2013). "Morphosyntax". I J. Herschensohn & M. Young-Scholten (red.): *The Cambridge Handbook of Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press, 505-528.
- Jin, F., Eide, K. M. & Busterud, G. (2015). "Nyere andrespråksteorier". I K.M. Eide (red.): *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag, 241-286. [Upublisert manus]
- Lakshmanan, U. (2009). "Child Second Language Acquisition". I W.C. Ritchie & T.K. Bhatia (red.): *The New Handbook of Second Language Acquisition*. Bingley: Emerald, 377-399.
- Lakshmanan, U. (2013). "Child Second Language Acquisition". I P. Robinson (red.): *The Routledge encyclopedia of second language acquisition*. New York: Routledge, 71-75.
- Lardiere, D. (1998). "Case and tense in the 'fossilized' steady state". *Second language research*, 14, 1-26.

- Lardiere, D. (2000). "Mapping features to forms in second language acquisition". *Second language acquisition and linguistic theory*, 102-129.
- Lewis, M., Simons, G. & Fennig, C. (2014). "*Ethnologue: Languages of the World, Seventeenth Edition*". u.d. <http://www.ethnologue.com/> (lest 03.12.14)
- Mackey, A. & Gass, S. M. (2005). *Second language research: methodology and design*. Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum.
- Meisel, J. M. (2011). *First and second language acquisition: parallels and differences*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Meisel, J. M. (2013). "Sensitive phases in successive language acquisition: The critical period hypothesis revisited". I C.Boeckx & K.K. Grohmann (red.): *The Cambridge handbook of biolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 69-85.
- Mæhlum, B. & Røyneland, U. (2012). *Det norske dialektlandskapet: innføring i studiet av dialekter*. Oslo, Cappelen Damm akademisk.
- Pallotti, G. (2007). "An operational definition of the emergence criterion". *Applied Linguistics*, 28, 361-382.
- Pinker, S. (1994). *The language instinct: The new science of language and mind*. New York, William Morrow and Company.
- Schwartz, B. D. (2003). "Child L2 acquisition: Paving the way". I B. Beachley, A. Brown & F. Conlin (red.): *Proceedings of the 27th Annual Boston University Conference on Language Development*. Somerville, Mass.: Cascadilla Press, 26-50.
- Schwartz, B. D. (2004a). "On child L2 development of syntax and morphology". *Lingue e linguaggio*, 3, 97-132.
- Schwartz, B. D. (2004b). "Why child L2 acquisition?" *LOT Occasional Series*, 3, 47-66.
- Schütze, C. T. (2011). "Linguistic evidence and grammatical theory". *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 2, 206-221.
- Sollid, H. (2005). *Språkdannelse og -stabilisering i møtet mellom kvensk og norsk*. Oslo, Novus forlag.
- Tran, J. (2005). "Verb position and verb form in English-speaking children's L2 acquisition of German". I A. Brugos, M. Clark-Cotton & S. Ha (red.): *Proceedings of the 29th Annual Boston University Conference on Language Development*. Somerville, Mass.: Cascadilla Press, 592-603.
- Vanpatten, B. & Benati, A. G. (2010). *Key terms in second language acquisition*. London, Continuum.
- White, L. (2003). *Second language acquisition and universal grammar*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Whong, M. & Wright, C. (2013). "Scope and research methodologies". I J. Herschensohn & M. Young-Scholten (red.): *The Cambridge Handbook of Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press, 71-91.
- Åfarli, T. A. & Sakshaug, L. (2006). *Grammatikk: syntaks og morfologi med norsk i sentrum*. Oslo, Samlaget.

Vedlegg 1: Profesjonsrelevans

Jeg mener oppgavens tema vil være svært relevant for min fremtidige yrkesutøvelse som norsklektor. Min spesialisering innenfor norsk som andrespråk har gitt meg innsikt i og forståelse for barn og unges fortrinn og utfordringer i tilegnelsesprosessen av et andrespråk. Denne kunnskapen om andrespråkstilegnelse vil komme til nytte i møte med minoritetsspråklige elever. De siste tiårene har Norge tatt i mot en stadig økende strøm av immigranter og flyktninger. Følgelig øker også antallet av minoritetsspråklige barn og voksne som skal lære seg norsk som andrespråk. Dette får utdanningspolitiske og pedagogiske ringvirkninger, og dermed er det et økende behov for kompetanse innenfor fagfeltet norsk som andrespråk blant norsklærere. Forskning på barn og voksnes tilegnelse av norsk som andrespråk, og spesielt forskjellen mellom barn og voksnes tilegnelsesprosess, har derav stor relevans for skolen. Kunnskap om alderens betydning for tilegnelsesprosessen hos barn og voksne er avgjørende i utarbeidelsen av læreplaner for norsk som andrespråk og i den praktiske undervisningen av norsk som andrespråk. Kartlegging av barns typiske tilegnelsesfaser uavhengig av morsmål vil kunne være til stor hjelp i tilretteleggingen av undervisningen.

Forskning på forholdet mellom alder og andrespråkstilegnelse vil også belyse spørsmålet om optimale, sensitive perioder for språklæring. I min studie finner jeg evidens for at startalderen for tilegnelsesprosessen kan påvirke tilegnelsen av finittmorfologi, noe som indikerer at det finnes en optimal, sensitiv periode for tilegnelse av finittmorfologi. Basert på denne typen teori og empiri om andrespråkstilegnelse kan vi skape optimale forutsetninger i undervisningen av norsk som andrespråk og språklæring generelt. Språkevnene er menneskets talent i naturens talentshow (Pinker, 1994:5). For å kunne utnytte dette talentet best mulig er vi avhengig av forskning for å opparbeide mest mulig kunnskap om språkevnene vår.

Vedlegg 2: Testsetningene

Kategori 1a: Finit hovedverb med V3-plassering, ikke-akseptable

1. Han alltid ga henne gaver (1)³¹
2. I går jenta så en liten kanin (10)
3. Jeg ikke liker fisk (19)

Kategori 1b: Infinit hovedverb med V2-plassering, ikke akseptable

4. Gutten spille ofte fotball (28)
5. I går spise gutten fisk til middag (37)
6. På skolen synge jenta og gutten julesanger (6)

Kategori 1c: Finitte hovedverb med V2-plassering, akseptable

7. Gutten spiser middag (8)
8. I går gikk jenta til skolen (16)
9. Gutten gjør ikke leksene sine (24)
10. Elevene gleder seg til juleferien (39)
11. I går tok jenta et fint bilde (40)
12. I går leste gutten i en bok (33)

Kategori 2a: Hjelpeverbskonstruksjoner med finitt hjelpeverb med V3-plassering, ikke akseptable

13. Aldri jeg har smakt sjokolade (2)
14. På skolen vi har gjort leksene (11)
15. I norsktimene jenta har skrevet en fortelling (20)

Kategori 2b: Hjelpeverbskonstruksjoner med avvikende finittmorfologi, ikke-akseptable

16. I dag ha elevene skrevet fortellinger (29)
17. Jenta ha ikke vært på skolen i dag (38)
18. Gutten har ikke så henne i dag (15)
19. I dag har jeg gjøre alle oppgavene mine i matte (23)
20. Jeg kan ikke snakker tysk (31)

Kategori 2c: Hjelpeverbskonstruksjoner, akseptable

21. Leksene må du ikke glemme (7)
22. Jeg har aldri sett henne før (13)
23. Oppgavene har jenta glemt (18)

---

³¹ Tallet i parentes bak hver setning oppgir plasseringen til setningen i informantversjonen av testen.

- 24. Gutten og jenta har reist hjem (25)
- 25. Gutten bør lese flere bøker (36)
- 26. Jenta vil gjerne være med på tur (4)
- 27. I ettermiddag har jeg vært på kino (9)
- 28. I dag har elevene vært på tur i skogen (22)

Kategori 3a: Fyllsetninger, ikke-akseptable

- 29. Vi se et fint hus (3)
- 30. Huset har et grønn tak (17)
- 31. I går sendte gutten til jenta (14)
- 32. Jenta trist (12)
- 33. Familien bor i et blå hus (34)
- 34. Snør i dag (32)

Kategori 3b: Fyllsetninger, akseptable

- 35. Han liker den grønne bilen (35)
- 36. Gutten er glad (5)
- 37. Sjokoladekaka var god (21)
- 38. Jenta og gutten er elever (27)
- 39. Det regner (26)
- 40. Jenta og gutten spiste den sunne frukten (30)

Vedlegg 3: Spørreskjema

1. Navn/Name: _____
2. Fødselsdato / Date of birth: _____
3. Kjønn / Gender: Jente / Female Gutt / Male
4. Skolegang/Years at school: _____
5. Nasjonalitet/ Nationality: _____
6. Hvilket land har du vokst opp i / Where did you grow up (country):
_____
7. Hvor lenge har du bodd i Norge og hvor i Norge har du bodd / How long have you lived in Norway and where in Norway did you live:
_____
_____
8. Har du bodd over 3 måneder i noen andre land / Have you lived in any other country for three months or more: _____
9. Morsmål / first language: _____
10. Hvilke(t) språk snakker du hjemme med familien / What language(s) do you speak at home with your family: _____
11. Andre språk: Fyll ut tabellen nedenfor ved å svare på disse spørsmålene / Answer the following questions by using the table below:
  - Hvilke andre språk snakker du? / What other languages do you speak?
  - Hvor gammel var du da du begynte å lære språkene? / how old were you when you started learning the languages?
  - Hvordan lærte du språkene? / How did you learn them?
  - Hvor mange år har du brukt på lære hvert av språkene? / how many years have you spent learning the languages?

Språk Language:	Hvor gammel? How old?	Hvordan lærte du språket How did you learn it?		Hvor lenge? How long?
		Skole/school	Uformelt/informally	

Vedlegg 4: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

FORESPØRSEL OM INFORMANTER TIL DELTAKELSE I MASTERPROSJEKT

Jeg er lektorstudent i språkfag ved NTNU og skal begynne å samle inn data til masteroppgaven min i nordisk språkvitenskap. Temaet for oppgaven er andrespråkstilegnelse hos barn og unge. Jeg skal undersøke hvorvidt og hvordan alder påvirker tilegnelsen av norsk som andrespråk.

For å undersøke dette ønsker jeg kontakt med familier med barn i alderen 5-16 år, gjerne søsken, som akkurat har begynt å lære seg norsk. Deltakelse i studien vil innebære to mindre omfattende tester, en i oktober og en i januar. Testene består av enkle oppgaver der informantene skal vurdere hvorvidt en setning er grammatikalsk eller ikke. Jeg ønsker også å spørre informantene et par spørsmål om motivasjonen for å lære norsk i forbindelse med testene.

Alle opplysninger vil bli anonymisert og behandlet konfidensielt, jamfør Personvernombudets retningslinjer for forskning. Ingen enkeltpersoner kan bli gjenkjent i den ferdige oppgaven. Det er frivillig å være med, og du kan trekke barna dine fra studien når som helst.

Hvis du samtykker til at dine barn deltar, er det fint om du skriver under på den vedlagte samtykkeerklæringen og returnerer den til meg eller til skolen.

Dataene jeg samler inn vil kunne bidra til å utvikle bedre læremidler for barn og unge som skal lære seg norsk som andrespråk og tilpasse undervisningen etter barn og unges utfordringer og fortrinn i andrespråkstilegnelsen.

Har du spørsmål må du gjerne ringe meg på telefon 92 46 01 23 eller sende en e-post til mosfjeld@stud.ntnu.no . Du kan også kontakte veilederen min ved Institutt for språk og litteratur Kristin M Eide på e-post kristin.eide@ntnu.no.

Med vennlig hilsen,

Inger Martine Mosfjeld

mosfjeld@stud.ntnu.no

Tlf: 92 46 01 23.

INQUIRY FOR INFORMANTS FOR PARTICIPATION IN MASTER'S THESIS

I am a student teacher at NTNU, currently starting to collect data for my Master's Thesis in linguistics on Norwegian as a second language. The topic of my project is children and young adults' second language acquisition. I will research whether and how age affects the acquisition of Norwegian as a second language.

In order to do research on this topic I am dependent on language data from children and young adults in the initial phase of acquiring Norwegian. I am looking for informants at the ages between 5 and 16 years old. Siblings are encouraged to participate. Participation in my study would involve two minor language tests, one in October and one in January. The tests will be comprised of tasks where the informants are asked to judge the grammaticality of sentences based on their knowledge of Norwegian. In connection with the tests, I would also like to ask the informants a couple of questions about their motivation for learning Norwegian.

Participants will be made anonymous and information kept confidential in accordance with regulations set by the Data Protection Official for Research. Participation is voluntary and it is possible to withdraw from the study at any time.

If you consent to letting your children participate in my project, please sign the enclosed consent form and return it to me or to your school.

The collected data could also contribute in developing better learning aids for children and young adults acquiring Norwegian and in accommodating second language teaching to the needs and advantages of children and young adults.

If you have any questions, please call me at 92 46 01 23 or send me an e-mail at mosfjeld@stud.ntnu.no. You can also contact my teaching supervisor at the Department of Language and Literature, Professor Kristin M Eide at Kristin.eide@ntnu.no.

Best regards,

Inger Martine Mosfjeld

mosfjeld@stud.ntnu.no

Tlf: 92 46 01 23.

SAMTYKKEERKLÆRING / CONSENT FORM

Prosjekttittel: *Barn og unges tilegnelse av norsk som andrespråk*

Project title: *Children and young adults' acquisition of Norwegian as a second language*

Jeg har lest informasjonsskrivet og er villig til å la mitt (mine) barn delta i prosjektet.

I have read the letter of information and hereby consent to letting my child(ren) participate in the project.

Informanten(e)s navn / Name(s) of the informant(s):

.....
.....

.....

Sted /Place

.....

Dato / Date

.....

Underskrift / Signature